

İsmail Lütfi Çakan ile Hayatı, Eserleri ve Düşünceleri Üzerine

Yard. Doç. Dr. Ayşe Esra ŞAHYAR*

Şahyar: Bismillâhirrahmânirrahîm.**

Muhterem Hocam, öncelikle bize zaman ayırdığınız için size çok teşekkür ediyorum, Allah razı olsun. Sizleri tanımaya yönelik bir röportaj yapalım istiyorum. Sizi, eserlerinizi kısmen tanıyoruz, ama bunları sizden dinleyerek kayda geçirelim. Yıllara dayalı tecrübeleriniz var, bunları *Hadis Tetkikleri Dergisi* ile paylaşır mısınız? Ancak öncelikle şahsınızdan başlayalım. Memleketiniz, aileniz, çevreniz hakkında neler anlatmak istersiniz?

Çakan: Bismillahirrahmanirrahim. Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemin ve's-salatü ve's-selâmü ala Rasûlinâ Muhammedin ve ala âlihi ve ashâbihi ecmâin. İnsanın kendisini anlatması hem kolay, hem zor. Ben rahmetli annemin söylediğine göre 1943 yılında bizim o civarda yaşamış olan büyük zelzelede altı aylıkmışım.

Sahyar: Bizim orada derken hocam?

Çakan: Yani Samsun, Lâdik. Orada büyük bir deprem olmuş. Bizim ev de yıkılmış. Annem, işte o depremde diyor, altı aylıktın. O depremin tarihine baktım: 26 Kasım 1943. Bu demektir ki 1943'te doğmuşum. Ama resmiyette rah-

* Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Hadis, İSTANBUL, asahyar@hotmail.com

** İsmail Lütfi Çakan 2012 yılı Mart ayında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden emekli oldu. Ülkemizin hadis alanında tanınmış ilim adamlarından olup hal-i hazırda İlahiyat Fakültelerinde hadis öğretim üyeliği görevini sürdürmekte olan pek çok kişi ya onun danışmanlığında tez hazırladı ya ondan ders aldı ya da onun kitapları ile yetiştirdi. Kendisinden hem lisans öğrenimimde, hem de yüksek lisans ve doktora ders aldığım, üstelik yüksek lisans ve doktora tezlerimi onun danışmanlığında yürüttüğüm için ben de kendimi oldukça şanslı adediyorum. Kıymetli hocam ile İlahiyat Fakültesi Vakfı Yönetim Kurulu odasında yedi saate yakın bir süre sohbet ederek gerçekleştirdiğimiz bu röportaj, hocamızın hayatı ve eğitim alt yapısı ile olduğu kadar Yüksek İslâm Enstitüleri ve İlahiyat Fakülteleri tarihçesine dair detaylar, kıymetli bilgiler içeriyor.

metli babam yazdırırken 1945 yazdırmış. Şimdi benim biyografimde 1945 doğumlu, Samsun'un Lâdik ilçesi Küçükkızıoğlu köyü yazar. Köy şartları, köy hayatı ile ilgili olarak hatırladığım; bizim köyün Akif Hoca diye bir rahmetli imamı vardı o yıllarda. Yaşlı bir hoca efendi. Ondan başladım Sübhaneke'yi okumaya.

Sahyar: Kaç yaşlarındaydınız hocam o zaman?

Çakan: O zaman âdet çocuğun dili dönmeye başlayınca, beş altı yaşında hocaya gitmesiydi. Her sabah hocanın sobasının yanması için eline bir de odun alırdı gidenler. Perşembeden perşembeye de Perşembelik diye 10 para kadar bir para götürülürdü hocaya. Hocanın maaşı yoktu. Allah gani gani rahmet eylesin Hoca efendiye. Bir de hoca efendinin musalla taşına çıkıp "Tanrı uludur, Tanrı uludur" diye ezan okuduğunu hayal meyal hatırlıyorum. 1950'de değişti ya ezan. Demek ki ben o vakit 6-7 yaşlarındaymışım. O yıl Büyükkızıoğlu köyüne ilkokula başladım. Bizim köyde ilkokul yoktu. Dört sene ilkokulu Büyükkızıoğlu köyünde okudum. O zaman yılda üç karne alıyorduk. Dördüncü sınıfın birinci karnesini aldıktan sonra 1954'de biz köyden Lâdik'e göçtük. Köyümüzle Lâdik'in arası 3 km. Babam Lâdik'ten bir ev aldı. O günkü ifadeyle "şaarli" olduk. Bizim köylü şehir demez. Beyaz ekmeğe de şaar ekmeği derdi. 1954'ün birinci karnesinden sonra dört ve beşinci sınıfları Lâdik'teki tek ilkokul olan Merkez İlkokulunda okudum. Tabii köylü çocuğu olarak şehre geldiniz mi şehirli arkadaşların bir farklı bakışı oluyor sınıfta. Önce biraz garip-sendim.

Sahyar: Kaç kardeşiniz hocam?

Çakan: Biz beş kardeşiz. Ama ilkokul safhasında olan bendim. Benden küçük bir tane vardı, o henüz okula gitmiyordu. Zaten küçük kardeşim ilkokulu bitirdikten sonra vefat etti. Bir ağabeyim, iki ablam var, halen üçü de hayattalar.

Sahyar: Allah uzun ömürler versin inşallah.

Çakan: Amin. Şimdi Lâdik'e geldik. O sene, o karnede köydeki öğretmenimiz "en iyi öğrencilere dahi Pekiyi vermeyeceğim, iyi vereceğim" diye bir karar almıştı. Benim karne baştan sona iyi. Ne orta var, ne pekiyi var. Getirdim şehirdeki öğretmene verdim. Bir baktı, "bu ne biçim karne" dedi. Hanım bir öğretmen. "Maşallah dedi, ne orta var, ne pekiyi var. Hepsi iyi". "Öğretmenimiz onu bilerek öyle yaptı" dedim. "Hayret" dedi. O zamanki Türkçe kitabında "Tahtacı Güzelleri" diye bir şiir vardı. Bana bakarak "Sen oku" dedi. Bir okudum şiiri. Talebelerde kıkırdama başladı. "Noktalama işaretlerine dikkat ederek bir daha oku" dedi, öğretmen. Demek ki ben heyecanla o ilk derste, tabii yeni geldiğim bir sınıfta, pek dikkat etmemişim. Ona dikkat ederek bir daha

okudum. “İşte oldu, bu kadar” dedi. O dersten sonra hocayla öylesine bir anlaşma oldu ki aramızda, adeta her derste ben öğretmen yardımcısı gibi oldum. Hangi ders olursa olsun mutlaka bana bir şey sorar, bana anlatırdı. O sene iftihara geçtim. O da tabii büyük bir sükse oldu öğrenciler arasında. İlçenin memur takımının kızlı-erkekli çocukları var sınıfta. Ben ise, köyden gelmişim.

Sahyar: Babanız ne iş yapardı hocam?

Çakan: Babam çiftçiydi. İkinci mesleği ise celeplik. Hayvan alış-verişiyle meşguldü. Babam rahmetli okuma-yazma bilmezdi, annem de öyleydi. Bir yaşında falan yetim kalmış babam. Kendi gayretleriyle ayakta durmaya çalışan bir adamdı. Çok çalışırdı. 1954’de kasabadan bir ev alma imkânını buldu. Bana sunu söylüyordu: “*Buraya, kasabaya seni hafız yapmak için göçtüm.*”

Sahyar: Sizi hafızlığa yönlendiren babanızmış, demek ki.

Çakan: Evet, babamın düşüncesi buydu. Ağabeyim ilkokulu okumuş. Onun arkadaşları Köy Enstitüsünü bitirmişler. Köy Enstitüsü ağabeyimi de istemiş, vermemiş babam. “Bana adam lâzım, çalışacak” diye. Ablalarımın okuma-yazma bilmemesinin sebebi de o. Tarlada tapanda çalışacak adam lazım. Fakirlik işte.

Sahyar: Yani Köy Enstitüsü’ne tepki olarak değil, sadece çalışana ihtiyacı olduğu için göndermemiş ağabeyinizi?

Çakan: Evet. Ama babam kulaktan sulanan yani dinleyerek öğrenen bi-riydi. Camiden, cemaatten kopmayan bir insandı. Rahmetli anacığım derdi ki: “Babanın üzerine güneş doğmadı, ben bildim bileli.” Ladik’e gittiği zaman namaz için camiye gider, Müftü efendiyi dinlerdi. Bizim orda da, o zaman, eski medrese mezunlarından İskender Fevzi Sevük Efendi müftü idi. Çok muhterem bir zattu.

Sahyar: Lâdik merkezde değil mi?

Çakan: Lâdik’te ilçe müftüsüydü. Sonradan Samsun müftüsü oldu. Batum-luydu. Müheykel, müşekkel bir hoca efendi. Hürmet telkin eden bir yapısı vardı. Millet “Müftü Efendi” diyor, başka bir şey demiyordu. “Müftü Efendi böyle söyledi.” Yani Müftü Efendinin verdiği fetvanın veya cevabın temyizi yoktu.

Sahyar: Önemli bir otoriteymiş.

Çakan: Her anlaşmazlık ona giderdi. O ne derse o. Hükümet adeta istira-hatheydi. Davalar bile ona, müftüye giderdi. Çünkü o kadar ağırlığı olan bir insandı. İyi hatırlıyorum. Ve bu hoca efendi vazederdi. Ayrıca vâiz yoktu. Müftü Efendi her şeyiydi kasabanın. Babamın kafasında en büyük adam müftüydü. Kasabaya göçtüğü zaman da bana: “Sen hafız olacaksın, müftü olacaksın

diye göçtüm” derken kafasında “büyük adam olacak” fikri vardı. Böyle bir düşünceyle bana bunu söylüyordu.

Okulda benim köylü çocuğu oluşum, biraz daha dindar havada oluşum, sınıfta belli oluyordu. Müsamere yapıldığı zaman hoca rolü varsa onu bana verirlerdi.

Beşinci sınıfta, 1955 yılının Mayıs ayının son haftasında bir gün öğretmenimiz dedi ki: “Çocuklar, bugün sizinle ders yapmayacağım. Size büyüünce ne olmak istediğinizi soracağım.” Sınıfta da kızlı-erkekli elli kişi kadar varız. Ben hocanın hemen önünde ikinci sırada oturuyorum. En arkadan başladı, üç blok halinde sınıfta sıralar. Herkes kalkıyor, evden aldığı telkinle öğretmen, avukat, mühendis, hemşire bir şeyler söylüyor. Öğretmenimiz hepsini onaylar-ken sıra bana geldi. Kalktım: “*Hafız olacağım*” dedim. Bunu söyler söylemez hoca kalktı, şöyle bir dikildi: “Neeeeeee?! Demek dilenci olacaksın!” dedi. Yani ben “hafız olacağım” dedim diye bu ülkede öğretmenimden aldığım ilk cevap, duyduğum ilk cümle bu idi.

Sahyar: Yıl 1955?

İsmail Lütfü Çakan: Evet, Mayıs ayının sonuydu. Öğretmenimiz Köy Enstitüsü mezunuydu. Beyi Ortaokul müdürüydü. İki de sol tandanslıydı. Öyle yetişmişler o zaman. Onların yetişme kusuru. Öğretmenimiz din ve din adamları konusunda olumsuz düşüncelere sahipti. Onun için de din dersi yaptır-mazdı. Din derslerinde de hep dışarı çıkar, beden eğitimi yapardık. Oruç tutmaz, kız öğrencilere de oruç tutturmazdı. Biz erkek öğrenciler gene kaçarak-göçerek oruç tutuyorduk. O derste benden sonra diğer arkadaşlara sormadı. O andan itibaren dinin, din adamlarının aleyhinde öğretmenimiz ne biliyorsa veryansın etmeye başladı teneffüste, öteki derste, öbür gün, öbür gün, öbür gün. Ben ne cinayet işlemişim meğer “*hafız olacağım*” demekle. Diğer öğretmenlere de söylemiş. Onlar da gelip yakalıyorlar: “*Nereden sen bu fikri edindin*” diye soruyorlardı. Evde babam söylüyor, ne bileyim ben, savunacak halim de yoktu, tabii.

Sahyar: Sizin o zaman duygularınız altüst oldu mu hocam, “ben ne düşünüyorum” diye sorguladınız mı kendinizi, yoksa tam tersi bilendiniz mi?

Çakan: O ikisi beraber oluyor. Hocalarınıza saygı duymanız dolayısıyla. Fakat bu hocanın tavrını daha önceden bildiğimiz için böyle konuşabilir, diye de düşünmüştüm. Okulu birincilikle bitirdim. Bizim ilçede Akpınar Köy Enstitüsü vardı, rahmetli Tevfik İleri marifetiyle öğretmen okuluna tebdil edilmişti. Beni Öğretmen okuluna yazdırmak istediler.

Sahyar: Burada öğretmeninizin mi rolü oldu, o mu teşvik etti?

Çakan: Tabii, öğretmenler yapıyor. Öğretmenler Kurulu kararıyla birincilikle bitirdiğim için imtihanlı olarak -herkesi imtihanla alıyorlar- oraya kaydımı yaptıracağım. Yalnız küçük bir problem var: Babam benim doğumumu 1945 yazdırmış. Hükümet Konağı yanmıştı, nüfus kayıtları da yanmış. Babam gitmiş, 1945 diye yazdırmış. 1955'te 10 yaşında ilkokulu bitiriyorum. 10 yaşında ilkokulu bitiren birinin ortaokula kayıt yaptırması mümkün değil, 12 yaşında olması lazım. Yani benim yaş tashihi yaptırmam gerekiyordu. Bir dilekçe yazmış hocalar, 30 kuruş bir mahkeme masrafını da kendi aralarında toplamışlar. "Git, babanı getir, şu dilekçenin altına imza atsın" dediler bana. Babam imza atmasını bilmez, bir mührü var, ya onu basacak, ya parmak basacak. Babam bunu öğrendi: "Tamam, benim elime iyi bir fırsat geçti, ben ne giderim, ne o mührü basarım, ne o parmağı basarım. Oğlum, sen hafız olacaksın, sen Kur'an kursuna gideceksin, bırak sen, dinleme onları" dedi. O dört ay tatilde ne çektiğimi ben biliyorum. Eve geliyorum, "sen burada kalacaksın" diyorlar. Öğretmenlerden kim görse "daha babanı ikna edemedin mi?" diye soruyor. Artık öğretmenlerimi görünce yolumu değiştirir hale gelmiştim. Ertesi yıl eğitim yılı başladı, ben Kur'an kursuna gitmeye başladım, onlar da peşimi bıraktılar.

Sahyar: Kur'an Kursu Lâdik'te miydi?

Çakan: Lâdik'te Merkez Kur'an Kursu. Merkez Kur'an Kursu'ndan önce de Saatçi Hüsam Hafız diye ayakları kesik bir hoca efendiye okumaya gidiyorduk. Ayakları kesikti, devamlı yatakta oturur halde saat tamir eder ve çocuk okuturdu. Benim Kur'an öğrenimim köydeki Akif Hoca ve Hüsam Hafızla başladı. İlkokulu bitirdiğim zaman da Merkez Kur'an Kursu'nda Mehmet Ali Karaman Hoca efendinin rahleyi tedrisine dâhil oldum. Bir sene kadar yüzünden okudum Kur'an-ı Kerim'i, sonra üç sene hafızlık yaptım. Dört sene ara verdim ilkokuldan sonra. İlkokul hocalarımdan her gördükleri yerde tanıyanlar bir şeyler söylemeye çalışıyor, acıyor, merhamet gösteriyorlardı. Nihayet 1959'da hafızlık merasimi yapıldı.

Sahyar: Peki imam hatip okulunda okuma fikri nasıl oluştu?

Çakan: 1958'de bizim kurstan iki arkadaş Kayseri İmam Hatip Okuluna gittiler, kayıt oldular ve okudular. İmam hatip diye bir okulun olduğunu biz o zaman öğrendik. Bizim köylü bir öğretmenle bir gün köy yolunda karşılaştık. Cami cemaatindendi ama Cumhuriyet Gazetesi de hep cebindeydi: "İsmail, dedi, İmam hatip okulu diye açılan okullar var. Sen oraya gitsen bundan sonra..." "Ben de öyle düşünüyorum öğretmenim" dedim. Hafızlık merasiminden sonra 1959'da Kayseri İmam Hatip Okuluna müracaat ettim.

Sahyar: Niye Kayseri?

Çakan: Çünkü yatılısı vardı. O zaman yedi yerde İmam Hatip Okulu vardı. İki arkadaşım da bizden evvel Kayseri'ye gittiği için ben de oraya müracaat ettim.

Sahyar: Samsun'da henüz yoktu herhalde?

Çakan: Evet, Samsun'da yoktu. Bir hafta kadar sonra bir yazı geldi, "Müracaatınız uygun bulunmuştur, falan tarihte gelip kaydınızı yaptırın" diye. İmza, İmam Hatip Okulu Müdürü Cemal Cebeci. Hoca hâlâ yaşıyor, 95 yaşlarında olmalı. O yazının gelişine sevindiğim kadar hayatımda çok az şeye sevinmişimdir. O yazıyı da yıllar boyunca sakladım. Belki hâlâ evraklarımın içerisinde. Çok sevinmişim çünkü. Böylece Kayseri İmam Hatip Okuluna gittim.

Sahyar: Peki çevreniz nasıl karşıladı İmam Hatip Okuluna gidişinizi?

Çakan: Öğretmenlerimden bazıları babama diyorlar ki: "Bu çocuğu sen kendi bildiğin tarafa aldın, anladık. Şimdi imam hatip okuluna niye gönderiyorsun? Bu okulların mezunları ne olacak? Yüksek kısmı yok. Böyle bir yere talebe gönderilir mi, ne okuyacak çocuk." Caydırmaya çalışıyorlar. Böyle tepkilerle biz oraya gittik. Ben gittim, Ekim ayında birinci sınıfa kaydımı yaptırdım. 19 Kasım 1959'da İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü açıldı. Bizim "sonu belli olmaz, yüksek kısmı olmayan" imam hatip okulunun yüksek kısmı bir ay sonra açılmıştı.

Sahyar: Haberdar oldunuz mu bundan?

Çakan: Tabii, olmaz olur muyuz? Allah öyle kapılar açıyor ki. Bir ay sonra imam hatip okulu mezunlarının gideceği bir Yüksek İslam Enstitüsü açıldı. O zamanlar Ankara'daki İlahiyat Fakültesi İmam-hatip mezunlarını kabul etmiyordu. Biz böylece yedi sene Kayseri'de devam ettik. İlkokulda beni çok etkileyen bu olay acı bir hatıra idi. Rahmetli babamın sağlam duruşu sayesinde bu okullara yönelmiş oldum.

Sahyar: Dolayısıyla da İslami ilimlere yönelmiş oldunuz. Peki, hocam, Kayseri İmam Hatip'te nasıl bir ortam vardı? Orada sizi etkileyen hocalar mutlaka olmuştur.

Çakan: Kayseri İmam Hatip Okulu o zaman için ilk açılan yedi imam hatipten biri olduğu için oldukça seviyesi yüksek öğrenciler vardı. Benim gibi ilkokula ara vermiş, hafızlık yapmış, biraz Arapça okumuş arkadaşlar da vardı. Cemal Cebeci Bey üç sene bize müdürlük yaptı. Kayseri'nin Develi ilçesinden Kara Müftü diye meşhur bir müftü efendinin oğlu, çok saygıdeğer, muhterem bir insan idi. Hiç bağırdığını görmedim hocanın. Okulun bahçesinde lojmanı vardı. Talebeyle beraber namaz kılardı. Hep talebenin içindeydi ama büyük bir ağırlığı vardı, herkes kendisine saygı duyardı. Bir yere gireceği zaman, meselâ

yemekhaneye girecek, kapıya üç beş adım kalınca “öhö öhö öhö” der, kasti öksürürdü üç defa. “Tamam, Müdür Bey geliyor” derdik. Hemen herkes tedbirini alırdı. Böyle alıştırmıştı. Kendisinin gelmekte olduğunu öksürerek haber veriyordu. Bir müdür yardımcısı vardı, Bekir Bey diye. Bakkal Bekir derdik beyaz önlük giydiği için. Matematik hocasıydı zannediyorum. Adamcağızın inancı yoktu ama eğitimci adamdı. Kayseri’nin Örnek Mahallesi diye okula uzakça olan bir mahallede oturur, nöbetçi olduğu akşamlar sabah namazından önce oradan kalkar, gelir, elindeki çubukla yatakhane de tak tak kapılara vurur, “Haydi çocuklar, namaz vakti, kalkın” derdi.

Sahyar: Kendisi inançlı olmamasına rağmen öğrencileri sabah namazına uyandırmak için mi erkenden gelirdi?

Çakan: Evet. O adamda vazife şuurunu şahsen gördüm. Kayseri’nin havası biraz bunu da gerekli kılıyordu zannediyorum. Yaşlı hocalarımız vardı. Eski medrese usulü kendilerini yetiştirmiş, ak saçlı, sakallı hoca efendiler. Çünkü henüz Yüksek İslam Enstitüsü’nden mezun olan hoca yoktu. Camgöz-zâde Hacı Yusuf Efendi: Hacı Yusuf Eken. İbrahim Eken’in babası. İbrahim Eken Hoca Efendi’yi duymuşsundur. Kayseri’de çok meşhurdu. Kavgacı Musa Efendi. Ahmet Leblebici Hoca Efendi.

Sahyar: Herkesin de bir lakabı varmış hocam!

Çakan: Evet, öyleydi. Müftü Abdullah Saracoğlu. Meşhur vaiz Mehmet Çorakçı Hoca Efendi...

Sahyar: Yani hem vaizdi hem de imam-hatipte derslere mi giriyordu?

Çakan: 4-E cetveli vardı. O cetvelden ücretle derse geliyorlardı. Leblebici Ahmet Efendi Kur’an-ı Kerim dersine geliyordu. Hepsı müheyyel, müşekkel hoca efendiler. Her birinin hatırası var. Kayseri İmam-Hatip deyince ben onları hatırlıyorum. Bu hoca efendiler kendi bildikleri usul üzere eğitim-öğretim yaparlardı.

Sahyar: Medrese usulü mü öğretiyorlardı, Arapçayı, tefsiri?

Çakan: Evet, evet o şekilde. Kendi bildikleri usulde. Ama konuşurken yürekten konuşurlardı. Evlâdım, yavrum derlerdi bize. Hakaret anlamında bir şey asla söylemezlerdi. Saygı göstermemeniz mümkün değildi.

Sahyar: Onların bu tutumları sizi İslâmi ilimlere de yaklaştırmış oldu.

Çakan: Tabii, ne diyorsun. Fiilen hayatları talebe okutmakla geçmiş. Ellere geldikleri kadar bizi iyi yetiştirmeye çalışıyorlardı.

Sahyar: Medrese usulü kitapları mı okutuyorlardı, hocam? Meselâ bir Emsile, Bina gibi?

Çakan: Ben öyle hatırlıyorum ki modern bir Arapça kitabımız vardı.

Sahyar: Yani bir yandan imam-hatipler için kitaplar basılıyordu. Onları okutuyorlardı.

Çakan: Evet, evet. Ama yine o hoca efendiler Emsile, Bina derslerini isteyene özel olarak da okutuyorlardı. Bir gün üçüncü sınıfta Arapça dersindeyiz. Hocamız Hacı Yusuf Efendi. Hiçbirimiz bilmiyorduk hocanın o tarafını. Mec-lise Islâh-ı Medâris kanun tasarısı veya kanun teklifi verildiğinde Mehmet Âkif merhumun Safahat'ta bu teklife cevaben bir şiiri vardır. Hoca medreselerden bahsederken oraya geldi. Islâh-ı Medâris teklifi üzerine Âkif merhumun - Vali bey, diye başlayan ve içerisinde

“Biz ne imam istemişiz, ne müftû Avrupa'dan

Ne de ukbâda şefaât dileriz Rimpapadan”

mısraları da geçen o şiirini ezberinden gözlerinden yaşlar akıtarak okudu. Nasıl heyecanlı hoca, sınıfta sinek vızıldasa duyulacak. Meğer hoca şiir de bilirmiş, Akif hayranı, hem öyle candan okuyor ki o da sizi öyle motive ediyor ki talebe olarak. Hocanın o şiiri okurken sınıfta gelişi gidişi hâlâ gözlerimin önündedir. Yani ruh veriyorlardı.

Sonraki yıllarda bizim ağabeylerimiz, Yüksek İslam Enstitüsünden mezun olanlar geldiler. İlahiyat mezunları geliyordu yavaş yavaş. Biz artık modern şekilde eğitim öğretim yapılacak, kendimizden hocalar geliyor diye sevindik ama her şey tümüyle beklediğiniz gibi olmuyordu. Mesela, iki hoca geldi, iki arkadaş, ikisi de Kayserili ama birbirinin tam zıddı. Ne kadar zıt, biliyor musun? Birisi bir sene bize hadis dersine geldi. Derse hazır olmadığı zaman “hadi bakalım, bugün müzakere yapalım” der, açar defterini, birini çağırır, sözlü yapardı. Dersin dışında bir tek cümle konuşmadı. Varsa ders, yoksa ders. Hâlâ o hocanın yazdığı hadisler defterimde durur. Gelir, çıkarır bir hadis metni yazar, altına da Buhârî veya Müslim yazar, tercümesini yapardı. Bir paragrafta da açıklamasını yapar, onları bize yazdırırdı. Ama ders dışı bir tek cümle konuşur ya, ne olur? Konuşmazdı.

Sahyar: Yüksek İslam Enstitüsü mezunuydu?

Çakan: Evet, sonra Bursa İlahiyatta hoca oldu, şimdi emekli. Öteki Kur'an-ı Kerim derslerimize, Arapça derslerimize geliyordu. Güzel Kur'an-ı Kerim okurdu. Arapça dersine gelir, beş dakika dersle ilgili bir şeyi özetler, ondan sonra 40 dakika vatan millet Sakarya bütün dersler boyunca. Yaşlı hoca efendiler vardı, emekli olmuşlardı ama derse geliyorlardı. Tarihçi vardı bir tane mesela. Matbaanın ülkeye çok geç geldiğinden, geri kaldığımızdan söz ederdi. Ben de hep itiraz ederim. Bir derste, kaldırdım parmağımı, dedim ki: “Hocam, matbaanın geç gelişinin ülkede bir cehalete vesile olduğunu söylüyorsunuz.

Peki, matbaa geldikten sonra cehalet ortadan kalktı mı?” Benim o günlerim Kayseri İmam Hatip Okulunda hocalarla tartışarak geçti. Bazen de meslek dersi hocalarıyla, ilahiyatlardan gelen hocalarla.

Sahyar: Tartıştığınız hocalar hep İlahiyat Fakültesi ya da Yüksek İslam Enstitüsü mezunu hocalar mıydı, yoksa medrese kökenli hocalarla da tartıştığınız da oldu mu?

Çakan: O yaşlı hoca efendilerin tartışmayı gerektirecek fikirleri yoktu. Öyle anlamsız şeyler söylemiyorlardı. Ankara İlahiyat mezunu bir hocamız geldi. Orta kısım son sınıftayız. Derste, “keramet, meramet geç bunları” dedi. Hâlâ yaşıyor hocamız, böyle reddediyordu. Ben de karşı çıkıyordum. “Hocam, bu iş, geç denilecek kadar basit olmamalı” diyor, sınıfta tartışıyorduk.

Sahyar: Bir yandan da yatılı olarak yurtta kalıyorsunuz. Yurt hayatının İmam Hatip Okulu öğrenciliğine kattıkları nelerdi?

Çakan: Sınıflarda ağabeyler vardı. Yatılı okul olduğu için akşamları mütalaa denilen ders çalışma saatleri vardı. Bugün etüt deniyor galiba. Her sınıfın da bir başkanı olurdu. Bir nevi ikinci öğretim yapılırdı. Her gün o saatleri değerlendiren programlar icra ederdik. Ben de onların içine girmiş oldum. Mezun olanın yerine yeni gelenlerden takviye yapılırdı. Mesela, her hafta mutlaka bir kitap alırdım küçük veya büyük. O kitabı kendim okur, son mütalaa saatinde arkadaşlara kitabı anlatırdım veya bir arkadaşına veririm, “sen şunu oku, sen anlatacaksın” derdim. Mesela, gündüz sınıfta farklı bir olay olmuşsa, onun değerlendirilmesi yapılırdı. Bir öğretmene rest çekilecekse, planlaması akşam yapılır, ertesi günü sınıf hocaya sırtını dönmüş olurdu.

Sahyar: Kaç öğrenci vardı hocam yurtta, hatırlıyor musunuz?

Çakan: Yurtta, abartmayayım ama öyle zannediyorum yüz kişiye yakındı. Böyle bir havayla geçti. Ben okumaya bir hayli meraklıydım. İmam Hatip Okuluna geldiğimde birinci sınıfta otuz tane roman okudum.

Sahyar: Bu romanlar, klasikler miydi?

Çakan: Tarihi romanlardı. Feridun Fazıl Tülbentçi'nin Osmanlı Tarihiyle ilgili Fatih Sultan, Hürrem Sultan, Yavuz Sultan Selim romanları... Dersler hafif geliyordu. O romanların girişleri otuz kırk sayfa tasvirle doluydu. Mesela, bir ağacın tasviri 30 sayfa olur mu? Bir ağacı 30 sayfa anlatıyor adam, sonra olaylara geçiyordu. Ben bunlara tahammül ederek okudum ama kompozisyon derslerinde hep 10 alırdım. Edebiyat hocamız Allah gani gani rahmet eylesin, Sabit Hashalıcı diye Kayserili bir hocaydı. İyi bir edebiyat hocasıydı. Sonra Yüksek İslam Enstitüsüne de hoca oldu. O tasvirle dolu okuduğum romanlar bir birikim oluşturmuş. Bir ders süresi içerisinde bir kompozisyon yazmamızı istediğinde hep nefis bir şeyler çıkardı. Bu durum ayrıca benim yazı yazma

merakımı kamçulamaya başladı. İmam hatip okulu üçüncü sınıfta ilk yazımı Kayseri Hâkimiyet Gazetesi'ne gönderdim. Abdullah Satoğlu diye bir zat çıkarırdı gazeteyi. Bir arkadaş vasıtasıyla ona gönderdim. O da yazıyı gazetenin birinci sayfasında yayınladı başyazı gibi.

Sahyar: Konusunu hatırlıyor musunuz hocam?

Çakan: “Biz ve Ceddimiz.” Yazı hâlâ, kesilmiş olarak, dosyamda duruyor. Hatta Salih Tuğ Hoca yıllar sonra o yazıyı bulmuş, kesmiş, o da verdi bana. İlk yazdığımız yazı, mahalli de olsa bir gazetenin birinci sayfasında çıkıyor. Tabii böyle olunca ben de devam ettim yazmaya. O gazetede yayınlanan epeyce yazım var. Hepsisi duruyor. Böylece başladık yazıya.

Sahyar: Daha sonra başka dergi ve gazetelere de yazı gönderdiniz mi?

Çakan: Dînî ve millî dergi ve gazetelere artık o cesaretle yazı göndermeye başladım. Yeni İstiklal'de çıkardı mesela, Toprak Dergisinde çıkardı. Toprak, İlhan Darenelioğlu'nun, “Komünizmle Mücadele Derneği”nin çıkardığı milliyetçi bir dergiydi. İslam Dergisi Kemalettin Şenocak'ın çıkardığı bir dergiydi. Ankara'da çıkardı. Yani ulaşabildiğimiz yere gönderiyorduk.

Sahyar: Bir de makale yarışması birincilikleriniz olmuş.

Çakan: Birkaç yarışmaya girdim. Birisi 1963'te. O zaman lise kısmındaydım. Ziraat Bankasının kuruluşunun 100. Yıldönümüydü. Banka 1863'te kurulmuş. 1963'te Ziraat Bankasının 100. Yıldönümünde Ziraat Bankası Kayseri Şubesi, Mithat Paşa ve Ziraat Bankası konulu liseler arasında, ortaokullar arasında kompozisyon yarışması açtı. Bizim derdimiz imam hatiplerin başarısını ispat etmektir. Sporda da yapıyorduk bunu. Ben voleybol takımı kaptanıydım, izci oymağı başkanıydım, edebiyat kolu başkanıydım. Sporda evvel Allah diğer okulların canına okuyoruz. Birçok spor dalıyla ilgilenirdik ama bunların arasında futbol yoktu sadece. Hocamız futbol takımı kurmamıştı. “Sahaya bir kez çıkan çocuk bir küfür yediğinde bütün terbiyesini kaybeder” derdi.

Sahyar: Müdürünüzün düşüncesi miydi?

Çakan: Beden eğitimi hocasının fikriydi. Öyle dindar biri de değildi ama çok centilmen biriydi.

Sahyar: Gelelim makale yarışmasına.

Çakan: Şimdi ben dedim ki “bu yarışmaya girmek benim ne haddime, ne hakkıma, yani Ziraat Bankası beni ne ilgilendirir” ama mademki bir yarışmadır okullar arası, ben buraya gireceğim. Girdik, yazdık, gönderdik, birinci oldum Kayseri'de. Yarışmanın 100 lira mükâfatı vardı. Orta kısımdan da Fazlı Kahraman diye bir delikanlı, bizim arkadaşlardan, o birinci olmuş. Çağırdılar, ödül vereceğiz diye, gittik. Bankaya ilk defa o zaman girdim. Kayseri valisi ödülü

verdi. Sonra “*Hangi okulda okuyorsun evladım*” dedi. “İmam hatip okulu” dedim. Zaten derdim buydu. “Hımm dedi, maşallah.” Sonra ortaokullar arasında derece alan arkadaşı çağırdı, ona daha ödülünü vermeden “*Sen de mi imam hatiplisin yoksa*” dedi. “*Evet efendim, ben de imam hatipliyim*” dedi arkadaş. O zevki orada görmek lazım. Bizim derdimiz imam hatip okullarını ispat etmekte.

Sahyar: Başka birincilikleriniz de oldu galiba?

Çakan: İslam Dergisinde bir yarışma açtılar. Serbest konu. Bir nesir yazdım, “*Ey bebek... Samimiyetin yoksa gelme, gelme...*” diye, samimiyet kavramı üzerinde bir yazı. O yazıyı gönderdim. Birinci oldum Türkiye çapında. Ali Ülker fonu vardı o derginin. Oradan 1000 lira aldım. O zaman da iyi bir paraydı. Yedi yüz lirasıyla Olivetti daktilo aldım kendime. Üç yüz lirasını da ne yaptım bilmiyorum ama daktilom hâlâ durur. Bütün kitaplarımı bilgisayar kullanmaya başlayınca kadarki bütün çalışmalarımı o daktiloyla yaptım. Odamda hâlâ duruyor. Daktiloyu aldığım kişi yanılmıyorsa Hasan Külekçi diye bir kitapevi sahibiydi. “Bak, delikanlı, sen buna şimdi 700 lira veriyorsun. Bu aletlerin bir kaderi vardır. Kimseye emanet verme. Birisi ister, bir sayfa yazı yazacağım der, verirsin, bir yeri kırılır, gelir sana. Öyle bir şey diyen olursa, kendin yaz, ama kimseye bunu verme” dedi. Yıllar boyu ben bu zâtın dediğini yaptım. Ta ki Yüksek İslam Enstitüsünde asistanlık döneminde bir arkadaşaya verdim. O zamana kadar hiç kimseye vermemiştim. Gerçekten masadan düşmüş, çevirme kolu arızalanmış.

Sahyar: Kırıldı mı?

Çakan: Kırılmış vaziyette geldi. Yeni İstanbul Gazetesi vardı, o bir yarışma açmıştı. Oraya da bir yazı göndermişim. İlk 10’un içine girdi. Böyle her yerle ilgileniyorduk. Kayseri İmam Hatip Okulu deyince, nerde bir yazı, kültürel bir faaliyet söz konusu olursa, ben kıyısından köşesinden mutlaka işin içinde olurum. O bilindiği için de Edebiyat ve Kültür kolu başkanlığı da yaptırıldılar. Tabii lise kısmında çok daha faal olarak bu işlerin içine girdik. Tiyatroculuk da orada başladı. Biz Kayseri İmam Hatip Okulunda Cemal Cebeci müdürümüz, sonra Sabit Hashalıcı edebiyat hocamız ve biraz evvel isminden söz ettiğim Arapça hocamız vaiz Mehmet Çorakçı, bu üç hoca bir araya gelmişler, *Hz. Ömer’in Adaleti* diye bir piyes metni oluşturmuşlar. Onu temsil edelim, dedik. Orada da tabii görev aldık. *Hz. Ömer’in Adaleti* piyesiyle 1965-66 yılının sömestrinde yirmi küsur arkadaş olarak Türkiye’nin üç-dört bölgesini gezdik.

Sahyar: Oyunu sergilemek üzere nerelere gittiniz?

Çakan: Karadeniz’e, Batı Anadolu’ya, Akdeniz bölgesine gittik. Gittiğimiz yerlerde Din Görevlileri Derneği varsa, Din Görevlileri Derneği yararına veya Kur’an Kursu varsa Kur’an Kursu yararına temsil ediyorduk. Ama ekip nasıl bir ekip? İlahi grubumuz vardı. Mustafa Kılıç diye bir hocamız vardı. Yusuf

Kılıç Beyin kardeşidir. Çok güzel Kur'an ve ilâhi okurdu. Genel ekibin başında da edebiyat hocası Sabit Bey vardı. Ben de Edebiyat kolu başkanı olarak üçüncü sırada sorumluydum. Camide Kur'an-ı Kerim okunuyor, ilâhi okunuyor, Bizler de vaaz ediyorduk. Akşam da sinema salonunda aynı ekip Hz. Ömer'in Adaleti piyesini oynuyoruz. Kim bunlar? Kayseri İmam Hatip! Kızım, ne hatıralar var orada, biliyor musun? Bir defa oynarız, diye gittiğimiz yerde, oyunu seyrettikten sonra, "Ne olursunuz, bir kez daha, bir kez daha " derlerdi. Samsun'da meselâ öyle oldu. İki-üç defa oynadık. Oysa bir defa oynayıp dönecektik. Ordu'ya gittik. Ordu'da henüz İmam Hatip Okulu yoktu. Ben Merkez Camii'nde vaaz ettim. Ordu'da, İsyancılar adlı bir tiyatro eserini bizden önce bir grup oynuyordu. İsyancılar, sol bir eser. Onu izledim ben. Köy öğretmenine öyle bir görev vermiş ki yazar, köyü ayağa kaldırıyor. Ve öğretmen ikide bir sahnenin önüne geliyor, köylülere hitap ediyormuş gibi, izleyenlere, bütün bildiği sol fikirleri aktarıyor. Ben bu durum karşısında dedim ki: Bir öğretmene bu görev verildiyse, ben de imama görev veririm. Bunun karşısında bir şey yazmak lazım. Her gittiğimiz yerde kendi davamızı düşünüyorduk. Ne yazarım? *Aydınlar Köyü* diye bir piyes yazdım. İmam Nurettin'e görev verdim. Köyü siyasilere karşı da dolduran bir piyesti. Yazdım ama sonra değiştirdim, *Hakikat Zehiri* adını verdim. Temize çektim. Bir arkadaş Sivas'ta oynayacağım, diye istedi. Tek nüshayı ona gönderdim. Oynamışlar. İrfan Gündüz bey "Biz oynadık" diyor, ama bana o nüsha geri gelmedi, kayboldu, gitti. Müthiş bir şeydi bana göre. Benim kaybolan tiyatro eserim odur. Bu da acı oluyor. "Daktilon var, niye tek nüshayı gönderiyorsun, mübarek adam?" diye kızarım kendime. Biz Ordu'dan döndükten sonra dernek kuruldu ve Ordu İmam Hatip Okulu açıldı.

Sahyar: Gittiğiniz yerlerde büyük teveccühle karşılanıyordunuz değil mi?

Çakan: Halk nasıl böyle muhabbetle sizi kucaklıyor, anlatamam. Karadeniz seferinde Samsun'dan sonra bizim Lâdik'e de gittik. 950 rakım, yarım metre kar var. Otel yok. Yirmi iki kişi evlerde misafir edilecek. Önceden haber vermiştik, biz geliyoruz diye. Müftü Efendi sağ olsun, ilgilenmiş.

Sahyar: Müftü değişmiş miydi bu arada hocam, Lâdik müftüsü?

Çakan: İskender Fevzi Sevük Hoca efendi 50'li yılların başında Samsun'a gitti. Yerine onun yetiştirdiği rahmetli Mehmet Yüce göreve geldi. O da 1957'de Boyabat'a tayin edildi. Onun yerine Ahmet Özbacı diye genç bir müftü, askerlik sonrası geldi. Hafızdı, çok güzel Kur'an-ı Kerim okur, iyi konuşurdu, Çarşambalıydı. Bizim Lâdik'te 1957'de göreve başladı 1999'da oradan emekli oldu. Şimdi Lâdikli sayılır. İşte bu Müftü efendi bizim yirmi iki kişiyi ev ev paylaştırmış. Biz akşam geç saatlerde Ladik'e geldik. Herkes Kur'an Kursunda misafirlerini alıp eve götürmek için bekliyor. O manzarayı göreceksin.

Açıkçası ben endişe ediyordum, soğukta bir yerde açıkta kalırsa bu arkadaşlar diye. Ama herkes talebeleri ikişer üçer paylaşıp evlerine götürdüler, biliyor musun?

Sahyar: Ne güzel, ne kadar samimi!

Çakan: Eczacı Şahin Abi vardı. Allah gani gani rahmet eylesin. Bunlar unutulacak insanlar değil. Müftü Efendiye: “Bana üç kişi ayır, hocam” demiş. Fakat o taksimatın olduğu saatte eczanede nöbetçi olduğu için gelemedi. Biraz geç geldi. “Hocam, hani benim misafirlerim?” demez mi? “Yahu, Şahin Efendi, kusura bakma, sen söylemiştin ama burada dağıtım yapılırken herkes, bir, iki, üç, beş aldı, gitti. Sana kimse kalmadı” dedi Müftü. Şahin Abi: “Olur mu hocam, ben size söylemişken, siz benim misafirlerimi başkalarına nasıl verirsiniz? Bu yapılacak iş mi? Evde hazırlık yapıldı. Ben, bu saatten sonra eve gideceğim, hanıma nasıl hesap vereceğim? Olmaz, bana misafir vereceksiniz” diye ısrar ediyor. Herkes misafirleri götürmüş. Bir ben varım, bizim de ev var. Bir de hocalar var. Bir arkadaş daha vardı, o da bizde kalacaktı. Şahin Abi: “Vallahi hocam, bilmem, dedi. Bana adam vereceksiniz.” Bizim hocaların gözyaşını unutamıyorum. Gece saat iki... Müftü: “Şahin Efendi, bu iş olmayacak, anlaşıldı. Biz, hep beraber gidip sizin evde bir çay içersek, bu yerine gelir mi?” dedi. “Hah, hiç olmazsa bunu yapalım, ya” dedi Şahin Abi. Kalktık, gece saat ikide, kasabanın alt mahallesindeki bir eve, Şahin Abi'nin evine çay içmeye gittik. Onun da gönlünü böyle yaptık, Kayseri'ye döndük. Sabit Hashalıcı Hoca, seyahati öğrencilere şöyle anlattı: “Çocuklar, insanımızı iyi tanımamız lazım. Lâdik öyle soğuk bir yerdi ki. Karlı, buzlu. Ama o insanların gönül sıcaklığını siz bana sorun.” Bir taraftan da ağlıyordu hoca. Nasıl anlatılır diyor, bu insanların sıcaklığı. Vaziyet böyle. Böyle karşılandık her yerde. Böylece Türkiye'nin birçok yerini gezdik o piyesle. Ama ben gezerken bir şeyi tespit ettim. İkinci bir eser yok oynanacak. İmam Hatip Okullarının temsil edeceği başka bir tiyatro eseri yok. Yazılmış çok tiyatro eseri var ama hep din ve din adamları aleyhinde.

Sahyar: Onlar Böyleydi piyesini o zaman mı yazmaya karar verdiniz?

Çakan: Yüksek İslam Enstitüsüne geldim. Biliyorum ki böyle temsillere ihtiyaç var. Bir şey yazsam fikri hep kafamdaydı. Bir gün, sanırım Dini Hayat diye bir derginin, kapığının iç kısmında bir hikâye okudum. Hz. Ömer zamanında Ebû Zer'in bir katile kefil olması olayını anlatıyor. Böylece “Onlar Böyleydi” piyesinin ana çerçevesini oluşturan olayı okumuş oldum. Kararı verdim, hemen başladım yazmaya. Yazdım ve önce kendimiz oynadık.

Sahyar: Yüksek İslam Enstitüsü öğrencisiydiniz o zaman.

Çakan: Evet. Bizim ilçe Ladik'te oynadık. Güzel ilgi de gördü. Ben hemen daktilo ettim. Hâlâ daktilomdan çıkan o 20 sayfalık asıl nüsha duruyor elimde.

Bunu bastırmamız lazım, diye düşündüm. O günlerde bir Sönmez Neşriyat var, bir de Yağmur Yayınevi gibi bazı yayınevleri var. Bunun dışında öyle bizim derdimizden anlayacak kimse de yok. Bir arkadaşımınla beraber doğru Sönmez Neşriyat'a gittik, elimde o sayfalar. Rahmetli Ali İhsan Yurt Hoca Efendi Sönmez Neşriyat'ın yayın müdürüydü. Ayakkabılarımızı çıkardık, içeri girdik. Dedim ki "Ben Yüksek İslam Enstitüsü talebesiyim. Şöyle bir piyes hazırladım. İmam Hatip okulları halka sunacak piyes bulamıyor. Bizim derdimiz camiye gelmeyen cemaate sinema salonlarında bu tiyatro eserlerini, böyle piyesleri oynayarak mesajımızı vermek. Bunun denemesini de yaptık. Hz. Ömer'in Adaleti piyesiyle. Çok ilgi görüyor ama bir ikincisi yok. Ben şöyle bir şey hazırladım. Eğer bunu basarsanız ben eminim ki Türkiye'nin her tarafında oynanacak." Ali İhsan Yurt Hoca, Allah rahmet eylesin, şöyle bir piyesin kahramanlarına baktı: Sahâbiler... Hz. Ömer, Hz. Osman ve Ebû Zer. Sahabe döneminde geçen bir olay... Nezaketen biraz daha karıştırdı. Sonra topladı, bana uzattı. "Al evladım bunu" dedi. "Tiyatronun aslı küfürdür. Müslüman olmaz. Böyle şeylerle uğraşma. Bizim ecdadımız tiyatro eseri yazmamıştır, bunlarla uğraşma!" Tabii ben büyük bir heyecanla gitmişim. "Hemen basalım, hay hay diyecek" diye beklerken, adeta beni testereyle biçti hoca efendi. Ne yapayım? İlk defa karşılaştığımız bir insan, yaşlı başlı hoca efendi. "Siz böyle mi mücadele ediyorsunuz? Allah muvaffak etsin" dedim, kapıyı vurdum çıktım. Yanımdaki arkadaş: "Ağabey, iyi sabrettin" dedi. Ne yapayım? Ne diyeyim yani? Böyle terslendik, ne çile bunlar, biliyor musun?

Sonra sokakta, Babîlî'de dolaşırken Yağmur Yayınevinin sahibi İsmail Dayı Bey'e -hâlâ yaşıyor- rastladım. Ayaküstü sokakta ona anlattım. "Bakın, ben böyle bir şey hazırladım, bunu basarsanız okulların ihtiyacını karşılayacağız" dedim. Aldı baktı, "Olur, basarım" dedi. Sonra ekledi: "Bak delikanlı, 1000 liraya 1000 tane basılır bu. Basarım, ama parasını senden alırım. Yüzde 40'la sana paran kadar kitap veririm, gerisini de ben satarım." Ben bu alışverişe itiraz edince de: "Bak delikanlı, sen şimdi tanınmayan birisin. İsmi cismin yok, ilk çalışman. Bu tutar mı, tutmaz mı, satar mı, satmaz mı, belli değil. Ben Yağmur Yayınevi damgasını kitabının üzerine basmak suretiyle senin eserini değerlendirmiş oluyorum. Benim sattığım bunun karşılığıdır" dedi. Ticari işleri ben ne bileyim! Benim kafamda imam hatiplilik var. Hep yatılı okumuşuz. Hayata çıkmış insan değiliz. Peki, dedim. Cebimde de 1000 lira var. Ayrıldım oradan, doğru Türkiye Yüksek İslam Enstitüleri Talebe Federasyonuna gittim. Çağaloğlu'nda tam Kapalı Çarşının girişindeydi. Rahmetli, Mahmut Özakkaş, Kayseri İmam Hatip mezunu idi. Oradan tanıyordum kendisini. Ona gittim. Dedim ki: "Arkadaş, ben şöyle bir piyasa araştırması yaptım. 1000 liraya 1000 tane basılıyormuş, bunu bastırabilirim. İşte 1000 lira. Para dönerse benim paramı verirseniz, dönmezse helal olsun." Anlaşmayı yaptık. İlk yayın anlaşmam Mahmut Bey'ledir. Onu da saklıyorum hâlâ. Kapağını merhum Gürbüz Azak'a çizdirdik. 2000 kadar basıldı, onlar 1000 diyordu, ama o parayla 2000 kadar bastık.

Anadolu'ya bir dağıttık, iki üç ay sonra Anadolu'nun her tarafından haberler, resimler gelmeye başladı. Nereye? Babıalide Sabah Gazetesine... "Onlar Böyleydi" piyesi oynandı, büyük alaka gördü. Ağlayan valiler, hanımları, şurada oynandı, burada oynandı haberleri, resimleri. Böyle bir dosyam var hâlâ. O birkaç sene Türkiye'de özel tiyatrolar da oynadı. Samsun'da Oda Tiyatrosu oynadı. O arada Çakıl Taşları, Cefakâr Müslümanlar gibi başkaları tarafından da yeni piyesler yazıldı. 1969, 70, 71, 72, 73, 74 o yıllar Anadolu'da böyle sağın, dindar kesimin, imam hatip okullarının temsil ettiği epeyce piyes oldu. Sonuç aldık elhamdülillah ve tiyatronun da İslam'a hizmet edebileceğini ispat ettik.

Sahyar: İsterseniz İstanbul'a geliş hikâyenize geçelim. Niçin İstanbul? Kayseri'de de Yüksek İslam Enstitüsü vardı.

Çakan: Benim talebelik hayatımda dine hizmet, imam hatip okulları, imam hatiplilik ruhuna hizmet etme, benim için idealdi. Lâdik'te camide vaaz ettim, konferanslar düzenledim. Lâdik'te öğretmen okulu vardı, solcu öğretmenler teşkilatı vardı. Ben ortaokul konferans salonunda kendim konferans verdim. Her türlü fikri faaliyetin içine çok rahat girmeye çalıştım. Biz Kayseri'de faaliyet olarak hızımızı almıştık.

Sahyar: Nasıl? Anlatabilir misiniz?

Çakan: Kayseri'de imam hatiplerin ağırlığı birilerinin dikkatini çekti. Bize değişik okullardan azılı beş-altı tane öğretmen tayin ettiler. İbrahim Öktem diye bir Milli Eğitim Bakanı vardı. Topluca imam hatipte görevlendirdiler ki talebeyi biraz etkilesinler kendilerine göre. Biz o öğretmenlere karşı da bildiğimizi yaptık. İçlerinden biri bize adapte oldu, kaldı, diğerleri bir sene içinde gittiler. Adamlar branşlarının elemanıydılar. Hakikaten öğretmenliklerine bir şey diyemezsiniz, ama fikriyatları bozduktu. Onlara da hissettirmeden yapacağımızı yaptık talebeler olarak. Onlar gündüz eğitim yapıyor, biz gece eğitim yapıyorduk. O yıllarda Tümgeneral Faruk Güventürk vardı. Sonra korgeneral-ken emekli oldu. Kayseri'de Doğu Menzil komutanıydı. Bu zat her şeye karışan bir generaldi. Menderes zamanında dokuz subay olayında başrolde olan bir general. Adamın bütün işi gücü askerden çok sivil mahfillere şekil vermektir. Her şeye karışır, bize daha çok karışırdı. İmam hatip okuluna, gelir giderdi. Tahtada bir Osmanlıca kelime görsün, küplere binerdi. Harf inkılabı, der, bağırır çağırırdı. Bu adamın komutanlığında değişik faaliyetler yapıyordu. Mesela, TÖS, Türkiye Öğretmen Sendikası bir program yaptı. Konu ne, biliyor musun? İmam hatip okulları kalmalı mı, kapatılmalı mı? Adamın himayesinde, Doğu Menzil Komutanlığının salonunda... Biz de gittik. Bizim aleyhimizde, lehimizde ne olacaksa okuldan bir grup hemen gidip yerinde tespit ederdi. İşin içinde ben de bulunurdum, gittik. Çıkan konuşmacı imam hatiplerin aleyhinde ne biliyorsa söylüyor; hemen kapatılmalı, derhal, bir saniye bile beklenmemeli

noktasına gelen konuşmalar, örneklemeler yapıyordu. Bir buçuk, iki saat konuşmalar. En son Tümgeneral Faruk Güventürk söz aldı: “Beyler, sizi dinledim. Sizler bu okulların derhal kapatılmasının gereğini söylüyorsunuz. Sanmayın ki, bu okulları biz istedik diye açtık. Hemen kapatın derken, böyle bir kanaatiniz varsa, yani siz açtınız, siz kapatın demeye getiriyorsanız, bu yanlış! Bu okulların halk istedi diye açıldı, biz istedik diye değil.” Aynen bunu söyledi. “Siz bu okulların kapatılmasını istiyor musunuz burada söylediğiniz gibi? O halde yapacağınız iş, halkı bu okulları istemez hale getireceksiniz” dedi. Biz bunları hemen kaydettik. “Halkı bu okulları istemez hale getirirseniz bu okullar o zaman kapanır. Yoksa halk bu okulları istediği sürece bu okullar siz istiyorsunuz diye kapanmaz, biz istiyoruz diye de kapanmaz. Bunu böyle bilin” dedi. Adam doğru söylüyordu. İşte biz de halkın bu okulları daha şiddetli istemesi yönünde faaliyetler planlıyor ve uyguluyorduk.

Güventürk paşa bir Ramazan öncesi Müdürümüz Celalettin Karakılıç Bey’e demiş ki: “Bana benim askerlerime namaz kıldırarak, vaaz edecek üç öğrenci gönder. Ben onları ayrı ayrı yerlerde görevlendireceğim, Ramazan boyu görev yapacaklar.” Müdür Bey de Ahmet Coşkun’u, Ekrem Sağıroğlu’nu ve beni gönderdi. Doğu Menzil komutanının makam odasına görev almaya gittik. Oturttu bizi, “Hoş geldiniz” dedi. “Size bu Ramazan’da görev vereceğim, ama evvela imtihan edeceğim sizi.” Ahmet Beye bir sûre ismi söyledi, o sûreyi oku bakayım dedi. Ekrem Beye “İnşirah Sûresi oku” dedi, onu okudu. Bana da “Zâriyât Sûresini oku” dedi. Başladım, üç beş ayet okudum. Tamam, anlaşıldı, dedi. Siz Ramazan’da görevlisiniz. İftar yemeğinizi burada subay gazinosunda yiyeceksiniz. Araba emrinizde ayrı ayrı, sizi askeri jiple alacak, götürcek görev yerinize, görevinizi yaptıktan sonra getirecek. Bir ay benim misafirimsiniz. Benim askerlerime Atatürk’ü anlatacaksınız. “Bakın, ben aslında İslamiyet’le ilgili kitap yazıyorum.” dedi. Masayı şöyle çekti, uzunca defter. Metin eskimez yazıyla! Arapça-Osmanlıca bir kelime görse bize dünyayı dar ediyordu. Meğer kendisi eskimez yazıyla yazıyormuş. Kitabının adı da “İlmin Işığında İslamiyet”... Onu gözümle gördüm, arkadaşlar da şahit. Herhalde çifte standart buna denir.

Sahyar: Yayınladı mı peki o kitabı?

Çakan: Doğrusu ben bilmiyorum, hatırlamıyorum. Kayseri’de girmedığımız çıkmadığımız yer yoktu. Bir ara Mesut adında Kayserili bir işçi tarafından Ankara’da İnönü’ye bir suikast yapıldı. O olayın olduğu zamanlar ben de Kayseri İmam Hatip Okulu Mezunlar Cemiyeti Yönetim Kurulu üyesiyim. Talebeydik ama mezunlar cemiyetine üyeydik. Abdullah Saracoğlu Bey başkandı. Kayseri’de bir duvar gazetesi çıkarıyorduk. Belli otobüs duraklarında camekânlar içerisinde yayınlanır, haftada veya on beş günde bir değiştirirdik. Kim şikâyet ettiyse, duvar gazetesindeki yazılarımızın etkisiyle adamın o suikastı yaptığını söylemiş. İki tane dev gibi adam geldi. Kayseri Kurşunlu Camii bahçesinde bir oda vardı. Oradaydı merkezimiz. Merkezde ben vardım sadece,

başka kimse de yoktu. “Delikanlı sen bu cemiyette üye misin?” dediler. “Üye-yim” dedim. “Emniyete kadar gideceğiz, haydi gel bakalım” deyince “Hayır-dır?” dedim. “Gel, sizin o yazılarınız bu adamı etkilemiş. Hesabını ver” deme-sinler mi? “Ben başkan değilim, sekreter değilim, yönetim kurulunda üyeyim. Talebeyim” desem de “Olsun, başka kimse olmadığına göre gel” dediler. İki sivil polisin arasında emniyete kadar gittim. Yolda İmam Hatip Okulundan bizden bir sınıf yukarda birine denk geldim. Selamlaştık. “Böyle bir şey var, ben gidiyorum, haberiniz olsun.” Dedim. Ne olacağını bilmiyorum ki, korku-yorum da. Gittik, “Sen, biraz otur şurada” dediler. Beni içeri odaya almadan iki polis, Müdürün odasına girdiler, beş dakika sonra çıktılar, “Tamam, sen gide-bilirsin” dediler. Böyle bir macerayı da yaşadık. Kayseri’de, Kayseri İmam Ha-tip Okulu öğrencileri arasında ismi geçen bir eleman olarak her hadisede bu-lunduk. Büyük zevk aldık yaptığımız işlerden, hizmetlerden.

Sahyar: Kayseri’de o yıllarda dini faaliyetleri ile tanınan başka kimler vardı?

Çakan: O zamanlar Kayseri’de hitabetleriyle, vaazlarıyla çok meşhur iki-üç arkadaş vardı. Birisi rahmetli Bekir Keskin’di. Sonradan Abdülkadir Keskin oldu adı. Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı da yaptı. Nereye gitse cemaati olurdu. Mehmet Altunkaya vardı. Temez Hoca denirdi. O da Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığından emekli oldu. O Temez Hoca da nereye gitse cemaati vardı. Üçüncüsü de İmdat Hoca’ydı. Yani İmdat Necmettin Nursaçan. Nec-mettin Hoca da bugün Diyanet İşleri Başkan yardımcılığından emeklidir, tele-vizyon programlarıyla da meşhurdur. N. Mehmet Solmaz gibi başka ağabeyler de vardı, ben isimlerini unuttum. Herkesin derdi, din-i İslâm’a ve İmam Hatip Okullarına hizmetti. Ramazanlarda Kayserililer özel cemaatler oluşturlardı. On beş-yirmi kişi bir araya gelir, evde teravih kılarlardı. Oraya bizlerden bir hoca ya da talebe giderdi. O cemaate bir Ramazan boyu namaz kıldırır, sohbet ederdi. O da bir faaliyetti. Meselâ Gesi bağlarını böyle bir vesileyle gördüm. Bir öğretmen geldi, okulun müdüründen iki tane hoca istedi. Ramazan boyu birer hafta veya onar gün vaaz edecek iki hoca. Müdürümüz de benimle Ekrem’i görevlendirdi. Ben Gesi’ye öyle gittim. Gesi nahiyeydi o zaman. Camide vaaz ettim, bana bir oda tahsis ettiler. Seydi Mehmet diye bir zatın evinin üst katı. Yatsıdan geliyorum, bütün meyve türlerinden hazırlanmış kocaman bir tabak oraya konmuş. Müstakil girişi olan müstakil bir odada kaldım. Gesi’yi öyle ta-nıdım.

Sahyar: Kayseri civarını dolaştınız böylece?

Çakan: Meselâ 1965’de bir Kurban bayramında, bir grup arkadaş vaaz et-meye Yeşilhisar’a gittik. Orada Yahyalılı Hacı Hasan Efendi’yi ziyaret ettik. Orada kimimiz merkezde kaldı. Ben Kirazlı Köyü’ne gittim. Vaaz ettik Kurban

bayramı. Altmış yetmiş yaşında insanlar önünüze geçmiyor. “Hocam, siz buyurun...” diyorlardı.

Sahyar: Peki hocam, o yıllarda gittiğiniz yerlerde, Diyanetin resmi görevlisi olup imam hatip öğrencilerine tepki gösteren, fötr şapkalı imamlar var mıydı?

Çakan: 1960-1965, o yıllarda, fötrlü imam görmedim. Oralarda özellikle Yahyalı’da Hacı Hasan Efendinin etkisi çok büyüktü. Böyle insanlar olunca oradaki manevi hava başka oluyor. Hoca efendi diye bilinen birisi varsa, orada onun etkisi mutlaka gözüküyor. Yahyalı Kirazlı köyünde aşağı yukarı her evde hafız vardı. Bayramlaşmaya gittiğinizde her gruptan biri ziyaret ettiği yerde bir aşr-1 şerif okurdu. Bizde okuyacak kimse yok diyen gruba hiç rastlamadım.

Sahyar: Çoğu kez İlahiyatçılar bir araya gelince kimseye okutamıyoruz artık Hocam. Yüksek İslam Enstitüsüne gelişinizden devam edelim mi?

Çakan: Şimdi 1966’da Kayseri Yüksek İslam Enstitüsü açıldı. Yüksek İslam Enstitüsüne yazılı ve sözlü iki imtihanla giriliyordu. Ben, Muhteşem Ağır ve bir de Murat Yılmaz üç arkadaş İstanbul’a gitmeye karar verdik. Murat Yılmaz Trabzonlu, Muhteşem Nevşehirli, ben de Samsunluyum. Dedik ki: “Yedi senedir Kayseri’de yapacağımızı yaptık. Orada Yüksek İslam Enstitüsü açıldı, ama bizim için gurbet gurbettir, olacaksa İstanbul olsun.” Sadece biz üç kişi İstanbul’a müracaat ettik. Diğer arkadaşların tamamı Kayseri’ye müracaat ettiler ve oraya girdiler. Biz yazılıyı kazanmışız üçümüz de. Geldik, Fındıklı’da bir ilkokulun üst katında bizi mülakata aldılar. Rahmetli Ahmet Davutoğlu Hoca Efendi ve Bekir Sadak hocayı hatırlıyorum, üçüncü kişi kimdi, onu hatırlamıyorum. Önümüze Arapça kitaplar açtılar. Oradan okutuyorlar. Okudum yarım sayfa aşağı yukarı, Ahmet Davutoğlu rahmetli Bekir Sadak beye “*Ne uğraşıp duruyorsun, adam okuyor işte*” dedi. Böylece sınavı geçtik, hatasız okumuşuz yani. Diğer arkadaşlar da kazandı. Biz geldik İstanbul’a, ama nasıl bir düşüncededeyiz, biliyor musun? İsimlerini duyduğumuz hocalar İstanbul’da asistan durumundalar. Bekir Topaloğlu, Hayrettin Karaman... Biz onların hazırladığı kitapları okumuştuk imam hatipte. Bu ilmi hayata biz ayak uydurabilir miyiz, kaygılarıyla İstanbul’a geldik. Zannediyoruz ki İstanbul kocaman bir kütüphane, millet harıl harıl ilim yapıyor, biz buna nasıl ayak uyduracağız? Çok samimi endişem buydu ve diğer arkadaşların da öyleydi. Geldik ama nerede o kütüphanede çalışan adamlar? Kütüphane nerede? Bir hafta, on gün derse Bağlarbaşı’na geliyoruz. Burası yeni açılmış. Fındıklı’da yatıyoruz, buraya derse geliyoruz. Öğle yemeğine tekrar Fındıklı’ya, gidiyoruz. Bir hafta on gün böyle dolaştık durduk. Bir taraftan da taşınıyoruz. O taşınma esnasında nerede kitap, nerede kütüphane, herkes ayakta. Biz hemen ikinci günden itibaren çalışacağız zannediyoruz. Oysa bir ay geçti, daha kütüphane tanzim olmamış. Bizim kütüphane hayalimiz yıkıldı. On beş gün sonra öyle bir pişmanlık duydum ki. Biz

buraya niye geldik? Kayseri olsa hiç olmazsa daha derli topluydu. Gitsem, kayıt zamanı geçti. Boşta kalacağım. Bir süre sonra artık yavaş yavaş biz de alışmaya başladık. Bir sene sonra İstanbul'a yanımıza gelen Ahmet Coşkun bana: "Arkadaşlar, İsmail de bütün heyecanını kaybetmiş, İstanbul'a uymuş, diyorlar" demesin mi?

Sahyar: Kimler vardı hocalarınız olarak o zaman Yüksek İslam Enstitü-sünde?

Çakan: Ahmet Davutoğlu, Deliormanlı fıkıh hocası, çok şen-şakrak efendi bir insan. Ezher mezunu, güreş meraklısı, her sene mutlaka Kırkpınar'a giderdi. "Dünyada iki pehlivan vardır, derdi, biri hiç yenilmemiş, biri de hiç yenmemiş. Hiç yenilmemiş Koca Yusuf, hiç yenmemiş ben" der, kendisini işaret ederdi. İlk defa bir güreşe çıkmış, karşısına da kocaman bir adam çıkmış, hocayı kaldırmış, vurmuş. Hoca bir daha hiç güreşe çıkmamış.

Sahyar: O zaman izleyici olarak gidermiş herhalde?

Çakan: Evet. Ama babayiğit, bayağı sağlam bir Müslüman'dı. Arapça okuyordu bize, müdürlük de yaptı. Bekir Sadak Hoca Arapça hocasıydı. Hukukçuydu aynı zamanda... Ali Özek Bey de Arapça ve hadis derslerimize gelmişti. Mahir İz merhum, tasavvuf ve hitabet hocamızdı, irşat hocamızdı. Rahmetli Ömer Kirazoğlu Hoca, sanat tarihi dersine geliyordu Halil Can musiki hocasıydı. Bunlar hep yaşlı hocalardı. Zekai Konrapa İslam tarihi ve siyer hocası, Osman Pazarlı eğitim hocasıydı. Hilmi Ziya Ülgen Ankara'dan on beş günde bir gelirdi. İslam felsefesi dersi verirdi. Rahmetli Necla Pekolca hanımefendi edebiyat hocasıydı. Ali Nihat Tarlan Farsça hocasıydı. Ali Murat Daryal ondan sonra geldi.

Sahyar: Her ikisi de Farsça hocasıydı?

Çakan: Evet, Farsça hocasıydılar. Kur'an-ı Kerim hocaları Ali Üsküdarlı ve Rahmi Şenses. Ali Özek ve Ali Murat Daryal hariç diğer hocaların hepsi vefat etmiştir. Allah Kendilerine ğani ğani rahmet eyesin.

Sahyar: Hayrettin Karaman Hoca o zaman asistan mıydı?

Çakan: Bekir Bey, Hayrettin Bey ve Selahattin Parlatır asistandı. Yaşar Kandemir Hoca da 1967 yılında asistan oldu. Ama onlar derse hocalarla beraber giriyorlardı. Mesela, Bekir Topaloğlu Muhammed Tanci Hocanın dersine mütercim olarak giriyordu. Tancalı Muhammed Tanci pek sevdiğimiz iyi bir hocaydı.

Sahyar: Mütercim derken?

Çakan: Tanci Hoca Arapça anlatır, Bekir Bey de tercüme ederdi. Ben not tutuyordum onun dersinde. Hoca yeni bir derse geldiğinde, benim not tuttuğumu bildiği için doğrudan bana sorardı. “Nerede kalmıştık” derdi. Ben en son cümleyi okurdum, o da oradan devam ederdi.

Sahyar: Kalam derslerinize mi geliyordu?

Çakan: Evet, kalam ve mezhepler tarihi derslerine gelirdi. Çok faydalı da oldu. Bir gün hoca derse yirmi dakika geç geldi. Hiç âdeti değildi, çok dikkatliydi. Biz yirmi dakika kadar bekledik. Geldi, oturdu, geciktiği için özür beyan ettikten sonra yine bana “nerede kalmıştık?” diye sordu. Bir önceki derste de en son söylediği cümle: “*el-İntizar eşeddü mine'n-nâr (Beklemek ateşten beterdir)*” idi, ben de onu kaydetmiştim: *el-İntizar eşeddü mine'n-nar*” dedim. Hoca bir gülmeye başladı, “Ancak bu kadar olur yahu” dedi. Böyle çok kıymetli hocalarımız vardı. Ama bunun yanında hiç hoşumuza gitmeyen tavırları olan hocalarımız da oldu. Abdülkadir Karahan Hoca, o bize çekti, biz de ona çekti. Mehmet Taplamacı da öyle. Denge sorunları olan hocalardı bunlar.

Sahyar: Karahan Hoca hadis derslerine mi geliyordu Hocam?

Çakan: Karahan Hoca A şubesinin edebiyat ve hadis dersine geliyordu. Biz B şubesindeydik. B şubesinin de hadis dersine geliyordu.

Sahyar: O zaman Yüksek İslam Enstitüsünde ilk hadis hocanızdı.

İsmail Lütfi Çakan İlk hadis hocamız Ali Özek Hocaydı. Üçüncü sınıftaydık. Sanıyorum “*Hadis Ricali*” kitabını o sene tercüme etti, bastırıldı ve biz onu okuduk. Ezher’de okuduğu ders kitabıymış hocanın. Nevevî’nin “*40 Hadis*”ini ezberletti bize. Dördüncü sınıfta Karahan geldi hadis dersine. Bir senede sadece beş hadis işledik. Bir senede, bir yarıyıldık değil. O da durur benim defterimde. Hoca garip bir insandı. Dâhî derecesinde zeki, fakat bir türlü kendi kendine iç tekemmül şartlarını tamamlayamamıştı. Kendini ispat etme derdiyle gitti. Ağzı da pek öyle sağlam değildi. Arapça bilgisi hiç yoktu. Hadis dersi hocalığı *Türk İslam Edebiyatında Kırk Hadis* adlı doktora çalışmasından kaynaklanıyor. Ama kendisine sorarsanız Türkiye’de üç tane hadis hocası var: “Biri Tayyib Okîç, biri de Muhammed Hamidullah. Ben gittiğim zaman Muhammed Hamidullah da ayağa kalkar” derdi. Hadis hocası değil, edebiyat hocasıydı aslında. Edebiyatına hiçbir şey demem.

Sahyar: Peki ya hadis dersleri?

İsmail Lütfi Çakan Derse on beş -yirmi dakika geç gelirdi. Biri ayağa kalkmamışsa yarım saat onunla cebelleşirdi. Bir hadis ya söyler, ya söylemez. Bir senede beş hadis yazdırdı. Bağırır, çağırır, hakaret ederdi. “Siz, mezun olsanız, ne olacaksınız? Olsanız olsanız Çemişgezek’e müftü olur, dört yüz lira maaş alırsınız. Ben ki Profesör Doktor Abdülkadir Karahan, şu kadar ülke gezmiş,

bu kadar kongre idare etmiş” diye başlardı kendisini anlatmaya, ders biterdi. Bu bir değil, iki değil, üç değil. Hep böyle. Bıktık, usandık. “İki makale yazar, sizin Enstitünüzü kapattırırım” diye tehdit ederdi. Yaşar Bey ne çekti onun elinden. Yaşar Bey onun asistanıydı. Gelir, “Kalk Yaşar, yaz” derdi, hadis yazdıracağı zaman. Yanlış okurdu üstelik. Ama öyle yazması lazım Yaşar Bey’in.

Sahyar: Düzelterek yazamaz mıydı?

Çakan: Yazamaz. O öyle okuyor çünkü. Yaşar Hoca onun okuduğu gibi yazmak zorunda kalır, sonra hoca masadan kalkıp kapıya gidinceye kadar Yaşar Bey hemen yanlış olan hareketleri siler, öyle çıkardı.

Sahyar: Peki hiç tepki göstermediniz mi?

Çakan: Hocayla çok ciddi maceramız oldu. Maalesef, çünkü bu hakaretler bıktırdı bizi. Benim İstanbul Yüksek İslam Enstitüsündeki bir açıdan en hayırlı işim, bir açıdan da beni en çok rencide eden olaydır. Bir gün doğulu bir arkadaş, hoca sınıfa gelince kalkmamış. Onu gördü. Aman Allah’ım. Ancak öğrencinin kendi hemşerisi olduğunu bilmiyor. Ne hakaretler Ya Rabbi... Ne hakaretler... Bir ders boyu... Neyse, sonrasında Hoca sınıftan çıktı. Beni hiç tanımazdı. Kalktım “Arkadaşlar, dedim. Bu yeter! Biz buna lâyük değiliz. Hoca bize bu kadar hakaret etme hakkına sahibi değil. Arkadaşımızın hatası olabilir. Ama hepimize birden, bu müesseseye yaptığı bu hakareti içimize sindiremeyiz. Ben hocayı şikâyet edeceğim. Bir komisyon kuralım. İdareye bildirelim. Hocayı bu dersten alsın. Biz artık tahammül edemiyoruz” dedim. “Olur.” dediler. Beş kişilik bir ekip kurduk. Necip Taylan da benden sonraki arkadaştır. Benim daktilom da var. Ben oturdum, hocayla ilgili nelerden şikâyetçiysen yazdım. Hâlâ dosyası duruyor. Müdür de Salih Tuğ Bey. Doçentti o zaman. Ona verdik. Derisini boykot etmeye başladık: Hoca bu dersten alınmadıkça biz de derse girmeyeceğiz, dedik.

Sahyar: Bütün sınıf mı?

Çakan: Evet, önce bizim sınıf, daha sonra da A şubesi. Ekibin başı da benim. Tabii büyük bir olaydı. Abdülkadir Beyi falan sınıflar boykot etmiş, dersine girmiyorlar. Deliriyor hoca. Salih Bey’i tehdit etti. “Sen bu öğrencileri teşvik ediyorsun? Onlarla birlikte iş yapıyorsun.” diye. Salih Hoca ne yapsın, arada kaldı. İçimizden doğulu bir arkadaş, meğer ispiyon için girmiş aramıza. Her şeyi gidip hocaya anlatırmış. Mezun olduktan sonra Edebiyat Fakültesinde hocanın asistanı oldu. Hocadan doktora yaptı. Ama Hoca doktorasını kabul etmedi. Danıştay kararıyla doktor unvanı aldı. Abdülkadir Hoca hiç adam yetiştirmede. Bir tek Yaşar Bey. O da Muhammed Tanci Hocanın gayretleriyle onun elinden kurtuldu. Neyse Salih Bey: “Bu iş olmayacak. Gelin, barışın, dersine girin” diye ısrar etti. Baktık ki hoca da iyice sıkışmış vaziyette. “Peki, girelim” dedik. Bir-iki ay sonra derse girmiş olduk. Salih Bey, Hoca’yı sınıfa getirdi,

kendisi geçip arkaya oturdu. Hoca bizim boykotumuzu kırmış vaziyette. Derste ilmin ve âlimin faziletinden bahsediyor; geliyor, gidiyor sınıfta. Hiç yavaş yürüdüğü de yoktu. Koşarak yürüyordu adeta. “Nitekim Hazret-i Peygamber *el-ulemâû verâsetü'l-enbiya* buyurmuş” dedi. Ben şöyle bir döndüm. Salih Bey’le göz göze geldik. Salih Bey kafasını eğdi. Biz dilekçemize “hoca ibareleri yanlış okuyor, Arapça bilmiyor” diye yazmıştık. Salih Bey daha sonra bana: “Doğrusu sizin dilekçenizde yazdığınız şeyleri abartı zannetmişim ama bu herkesin bildiği hadisi de yanlış okuyor” dedi. “Hocam, durum bu işte” dedim kendisine. Biz dersine devam ettik fakat o hâlâ bize dış biliyordu.

Sene sonunda bizi mezun etmeyeceği belli olmuştu Biz de hocanın bitirme imtihanına girmeme kararı aldık. Hocanın imtihanını boykot edelim, başka birisi imtihan yapsın istiyorduk. Haziranda, Hocanın hemşerisi olan dört arkadaş Hocadan özür dilemişler. Bir de önceki senelerden kalmış, normal imtihanında sittin sene geçemeyecek üç-dört arkadaş fırsat bu fırsat diye sınava girdiler. Bir de o gün kırk yaşlarında Kur’an kursu hocası ve avukat olan bir arkadaş vardı. Dört sene adamın yoklamasını idare ettik, bir de o geldi, sınava gireceğim diye. Meğer birincilikle mezun olmak için sınava girmek istemiş. Biz kırk dört kişi, böylece ben dâhil, birçoğumuz tek dersten kaldık.

Sahyar: O yaz mezun olamadınız o halde? Ne yaptınız peki?

Çakan: Beni Diyanet Gazete Bürosuna aldılar. Diyanet gazete ve dergisini merkezde çıkarmak istiyorlarmış. Bu işlerden anlayan kim var diye soruşturmışlar. Ben talebelik yıllarımda bir sene İslam Medeniyeti Dergisini çıkarmıştım. Milli Eğitime de borcum vardı. Dediler ki senin mecburi hizmetini de biz Diyanete alırız. Bir de İzmir’den Sedat Şenerman adında bir arkadaşı bulmuşlar. İmam hatip okulu mezunu olarak beni Kırşehir Müftü yardımcılığına, öbür arkadaşı Niğde Müftü yardımcılığına tayin etti Diyanet. Bir de gazete için Ankara’da görevlendirme yaptılar. Çift maaşla çalışıyorduk. Ankara’da biz iki arkadaş Diyanet Dergi ve Gazete bürosunu kurduk. Bir sene orada çalıştım ben. Ekimde bütünleme imtihanı var, geldik. Geçme şansımız yok, ama geldik. Yine aynı hoca sözlü imtihan ediyor çünkü. Hoca oturuyor odasında. Ben kapıdan girdim, şöyle bir baktı bana. Gayet ciddiymi. İçtiği sigara yarımdaydı, hemen bütününü yaktı. Oturdum karşısına, tabii liste var. İsmail Çakan ismini çok iyi biliyor. Metin nedir, senet nedir, diye iki soru sordu. Onlara bir şeyler söyledim. Üçüncü soru olarak dedi ki: İslam Ansiklopedisine Suyûti maddesini kim yazdı? Milli Eğitimin İslam Ansiklopedisi... Ben de, “Siz” dedim. Bundan hiç hoşlanmazdı. Öveceksin kendisini. Dünyada şöyle, Türkiye’de böyle, Prof. Dr. Abdülkadir Karahan hocamız, falan filan diyeceksin. “Peki, dedi, Suyûti nerede yaşadı?” “Mısır’da” “Kimler zamanında?” “Memlûklar” “Ne zaman vefat etti?” “911” Böyle nokta sorusu. Soruyor, cevap veriyorum. Bir yerde bilmeyeceğim, çık dışarıya diyecek. Baktı ki, normal sorularla bu iş gitmeyecek. “Peki, dedi, Suyûti’nin 600 kadar eseri var. Arap Dili ve Edebiyatı ile ilgili olanları say.” Ben

hiç bozuntuya vermedim: “Arap Dili ve Edebiyatıyla ilgili olanları sayamam ama isterseniz hadisle ilgili olanları sayayım” dedim. Yani ders, hadis demeye getirdim. “Çık dışarı, çık dışarı” diye bağırды. Çıktım, dört verdi, bıraktı. Dört vermek hakarettir. Sözlüde dört verilmez. Ya beş verirsin geçer, ya üç verirsin kalır. Beni dörtle bıraktı. Necip’i de dörtle bıraktı. Yani şimdi hadis hocalığından emekli olan ben, Enstitünün son sınıfında bütünlümede dört alıp kalmış birisiyim. Tahsil hayatımda ilk bütünlümem ve ilk başarısızlığım bu.

Sahyar: Okul bir sene uzamış oldu, ister istemez.

Çakan: Durum onu gösteriyor. Fakat tecelli başka oldu. Ankara’da Diyanet’in Gazete bürosunda çalışıyorum. Rahmetli annem babam da sıkıştırıyor, evleneyim diye. Kırşehir Müftü Yardımcılığına tayin olduğumu söyleyince çok memnun olmuşlardı. Onların hayalindeki müftülük gerçekleşmişti. 18 Ekim Pazar günü Lâdik’te nişan-nikah merasimi yapıldı. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı 19 Ekim’de tek ders imtihanı ilan etmiş. Karahan Hoca da 16 Ekim Cuma gününden itibaren üç haftalık rapor almış, Yalova’ya kaplıcaya gitmiş.

Sahyar: Bir başka hoca mı yapacak sınavı?

Çakan: Evet. Ben Pazar günü nikah merasiminden sonra Lâdik’ten yola çıktım, Havza’da Karadeniz’den gelen bir otobüse bindim. İstanbul’a geldim. Enstitüde Müdür yok. Müdür başyardımcısı yok. İkinci Müdür yardımcı merhum Abdülkadir Kocamanoğlu var. Allah gani gani rahmet eylesin. Ama hocaların hepsi biliyor zaten bizim çektiğimiz sıkıntıyı. Karahan Hoca öğrenmiş durumu, Yalova’dan telefon ediyor, “Ben raporumu kestim, geliyorum. İmtihanımı yapacağım” diyor. Bizi mezun etmemekte kararlı. Rahmetli Kocamanoğlu telefonda: “Hoca, sen hiç rahatını bozma. Raporlu hoca imtihan yapamaz. Biz komisyonu kurduk. İmtihanı başlatmak üzereyiz. Yazılı imtihan yapıyoruz. Sen yerinde kal. Boşuna gelme. Gelsen de imtihan yapamazsın” diyor. Komisyon kurulmuş. Yazılı imtihana girdik. Sahabe-i Kiram’ın faziletiyle ilgili ayetler sorusunu cevapladım, ayetleri yazdım ve altı alıp hadis dersinden mezun oldum.

Sahyar: Peki hadis alanında ihtisaslaşmaya nasıl yöneldiniz hocam? Karahan Hocayla güzel anılarınız olmamış. Ama hadis çalışmaya karar verirken sizi etkileyen birileri olmuştur herhalde?

Çakan: O da bir ayrı fasıl. Ben hafızlık yaptığım için tefsir alanında çalışmayı düşünüyordum. Öte yandan Yüksek İslâm Enstitüsü’nde iken Siyer dersi hocası olacağım diye de karar vermiştim. Çünkü İmam Hatip Okullarındaki Siyer dersleri hiç hoşuma gitmemişti. Siyeri kuru tarih gibi anlatıyorlardı. Böyle olmamalıydı. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin hayatından günümüze mesajlar taşıyan, metotlar getiren bir Siyer dersi olmalı diye henüz İmam Hatip yıllarında düşünürdüm. Yüksek İslâm Enstitüsü’nde de

mezuniyet dersini, İstanbul İmam Hatip Okulunda Siyer'den vermiştim. Aldığım kitapların çoğu Siyerle ilgiliydi. Kendimi hep Siyer hocalığına hazırlıyordum.

Sahyar: Zekâi Konrapa'nın etkisi olmuş muydu?

Çakan: O da olabilir. Zevk alarak dinlediğimiz bir hocaydı. Ama Siyer çalışmaya Zekai Hoca'yı tanımadan henüz İmam Hatip'te karar vermiştim. Kızdığım için. Bir, hitabet dersine kızdım. *Dîni Hitabet* kitabını onun için yazdım. İmam Hatip Okulunda okuduğumuz hitabet kitabının yazarı dîni hitabeti, hitabet çeşitlerinin en sonuna koymuştu. Bunu düzeltmek için Hitabet kitabı yazdım İmam Hatiplere. "Dîni Hitabet insanlığın ilk muhatabı olduğu hitabet türüdür" diye. Siyer de böyleydi.

Sahyar: Ama bu arada başka bir şey oldu galiba?

Çakan: Yüksek İslam Enstitüsü'nde talebeyken yaz aylarında Lâdik'te ben, âmâ Hafız Recep Katırcı ağabeyimiz, bir de kasabanın hemen bitişiindeki mahalleden İmam Gürcü Recep Ertan, üçümüz bizim evde bir araya gelirdik. Her gün sabah 8.30'da benim odamda toplanırdık. Üç saat üç ayrı ders yapardık.

Sahyar: Ne okurdunuz?

Çakan: Birinci saatte Elmalılı merhumun Tefsirini, Hak Dini Kur'an Dili'ni, 9. ciltten, Mekki surelerden başlayarak okuduk. Her sene bir cildini bitirdik. İkinci saatte Tahirü'l-Mevlevî'nin Mesnevî şerhini okuduk. Dört cilt de ondan bitirdik. Üçüncü saatte Said Nursî'nin Mesnevî-i Nuriye'sini okuduk. Birer saat, çok disiplinli bir şekilde sürdürdük. Hiç saati geçirmeden, üç saat okuyor, 11.30'da bitiriyorduk dersi. İmam olan arkadaş da mahallesine, göreve yetişiyordu. Merzifon'da Garip Hafız diye de bir zat vardı. İsmi hep duyardık. Herkes kendisini ziyaret ederdi. Allah dostu bir adamdı. Arada bir Garip Hafız'ı biz de bir ziyaret etsek, diye kendi aramızda zaman zaman konuşuyorduk. Bir gün dersteyiz. Saat ona doğru aniden karar verdik, Merzifon'a Garip Hafız'ı ziyarete gitmeye. Lâdik'ten Merzifon'a gideceğiz Ama Merzifon'da değilse Gümüşhacıköy'ün Gümüş nahiyesine gideceğiz. O yaz nerede olduğunu da bilmiyoruz Garip Hafız'ın. Biz yine de çıktık yola. 1968 senesi... Öyle yeterince vasıta falan yok. Çarşıya indik, arabalara doğru gidiyoruz. Bir derviş Recep Hoca daha var, ona rastladık. O da Büyükkızıoğlu Köyünün imamlığından emekli Recep Uyanık hoca. Garip Hafız'ı ziyaret etmek niyetiyle yola çıktığımızı öğrenince bize: "Siz döndüğünüzde size rüyanızda birer ayet okur o. Hangi ayeti okuyacağına dikkat edin. Onun görevi, kendisini ziyaret edenlere dönüşlerinde rüyalarında hallerine münasip ayet okumaktır" dedi. Biz bunu bilmiyorduk. Ama heyecan da başladı daha gitmeden. Lâdik'ten bir arabaya bindik. Lâdik İstasyonunda indik, Samsun civarından gelen bir araba bizi bekliyor sanki orada, ona bindik Havza'ya geldik. Havza'da indik, Merzifon'a giden bir

araba bizi bekliyor. Merzifon'a gittik. Ama bize dediler ki Garip Hafız Gümüş'te. Hemen Merzifon'dan hiç beklemeden bir araba ile Gümüşhacıköy'e gittik. "Gümüş'e gidecek araba var mı?" diye sorduk. Bir saat sonra dediler. Bir saat sonra bir minibüs var, ikindiye de 45-50 dakika filan var. Yürüyerek de 45 dakika sürer, düz yol zaten. Çıktık yola, yürüyoruz, konuşarak, sohbet ederek. Biraz yürüdük, şöyle 20-25 dakika sonra, Çorum tarafı simsiyah, bir yağmur geliyor ki, yaz yağmuru bizim oralarda müthiştir. Yani sırlıslık olacağız. Yağmur geldi, yağıyor, nasıl yağıyor? Ama bizim yürüdüğümüz yolun kenarına yağdı şakır şakır. Yola bir damlası düşse ya, düşmedi. Bir tek damla yağmur üzerimize düşmeden, ikindi ezanı okunurken biz Gümüş'e ulaştık. Ben bunu yaşadım. Namazı kıldık camide, bir adam bize rehberlik etti. Garip Hafız, Caminin yakınında bir türbede kalıyormuş. Eski Osmanlı yapısı bir türbe. Hizmetini gören bir delikanlı vardı. O bizi içeri aldı. "Buyurun, şurada azıcık oturun, o şimdi odadan çıkar" dedi. Biz oturduk orada, bekliyoruz. Çok fazla beklemedik. Sonra odadan birisi çıktı. Hiç hayatımda görmediğim bir tip. Kısa boylu, başında farklı bir külâhı var. Tam derviş. Geldi, diz üstü oturdu. Selâm verdi, "Hoş geldiniz" dedi, böyle çatallı bir ses. "Hoş bulduk efendim" dedik. Orada "*ah minel aşkı ve hâlâtîhi*" diye amatörce yazılmış kalp şeklinde yapılmış bir levha var, yanı başında duruyor. Benim dikkatimi çekti, ona arada bir bakıyorum. Fark etmiş ilgilendiğimi, başladı okumaya: "*Ah minel aşkı ve hâlâtîhi, ahraka kalbi bi harârâtîhi.*" Sonra veznini söyledi. Yarım saat bize bir aruz dersi verdi orada. Bir saat kadar ikindi namazından sonra sohbet ettik. İzin aldık, ayrıldık. Aynı şekilde Gümüş'ten Gümüşhacıköy'e, Gümüşhacıköy'den Merzifon'a bu sefer tersinden, Merzifon'dan Havza'ya, Havza'dan Lâdik istasyonuna geldik. Yatsı ezanı okunurken de Lâdik'e vardık. Ağustos ayında saat 10.00'da Lâdik'ten çık, hiç araban yok. Ta Gümüş'e kadar git, bir saat sohbet et, oradan da yatsı namazına dön, buna hiç kimse inanmaz. Şimdi tabii bütün merakımız gece kime hangi ayeti okunacak? Ertesi sabah geldi arkadaşlar. Kimde ne var? Recep Katırcı Hocaya Mülk Suresinden iki-üç ayet okumuş. Âmâ idi, ona tesselli olacak tarzda ayetler. Benim rüyam ise bugünkü gibi aklımda. Lâdik'in haftada bir pazarı kurulur. Köylüler gelir, bir şeyler satarlar. Rüyamda, kalabalık çarşı, o çarşıdan büyük camiye doğru giden caddede kalabalığın içinde yürüyorum. Arkamdan "*ven necmi iza heva ma dalle sahibukum vema gavâ vema yantıku anil heva in huve illa vahyin yuhâ*" diye Necm Suresi'nden buraya kadar okudu. İki gün evvel ziyaret ettiğimiz ses... Garip Hafızın sesi olduğu çok açık, öyle çatallı bir ses. Böylece benim hadis alanına yöneleceğimin ilk işaretini Garip Hafız vermiş oldu. Bunu, yaşadığım olaylardan sonra bu alanda hocalık yapmaya başladığım zaman anladım. Ben ondan sonra arkadaşlara "sünnetin vahiy kökenli olduğuna benim subjektif delilim var, ben başka delil istemiyorum" deyip bu olayı anlatıyorum.

Ben o güne kadar hep Kur'an-ı Kerim ve tefsir ile ilgili yazılar, yazmıştım. Benim gündemimde hadis yoktu.

Sahyar: Fakültedeki hadis derslerinde, yani Karahan'ın dersleri haricinde, neler okumuştunuz?

Çakan: Nevevi'nin *Kırk Hadis*'ini ezberlemiştik. Ali Özek Hoca kendi hazırladığı *Hadis Ricali* kitabını okutmuştu. O kadar.

Sahyar: Yüksek İslam Enstitüsünde okutulan bir hadis usulü, hadis tarihi kitabı yok muydu?

Çakan: Hayır, öyle bir şey yoktu. İmam Hatip'te Hayrettin Bey'in *Hadis Usulü* kitabını okumuştuk, bir de 15-20 hadis.

Sahyar: Peki elinizde hadis kaynakları var mıydı? Yüksek İslam Enstitüsünde talebe iken bir yandan bir kütüphane oluşturmaya başlamış mıydınız?

Çakan: İmam-hatipte iken kütüphane oluşturmaya başlamıştım. Ama öyle ciddi anlamda sayılmazdı. Enstitüden mezun olduktan sonra, Diyanet Yenimahalle vaiziyken İstanbul Haseki Eğitim Merkezi imtihanlarına girdim. Orada derslere başladım. Haseki'de tefsir'den *Medarik*, hadisten *Sünen-i Ebî Davud*, fıkıhtan *Hidâye* okunacaktı. Üçü de yoktu bende. Ankara'da merkez vaiziyim, Yenimahalle vaiziyim ve Hacıbayram'da vaaz ediyorum. Ankara müftüsü Lütfü Şentürk Hoca'ya gittim. Dedim ki "Hocam, bu kitaplar var mı sende? Bunları bana emanet verir misin?" "Ne yapacaksın" dedi. "Haseki'yi kazandık, Haseki'de bunlar okunuyormuş, alıp gideceğim, onları okuyacağım" dedim. "Onlar benim el altı kitabımdır, öyle uzun süre nasıl veririm ben" dedi. Tam o sırada Ahmet Baltacı Bey geldi oraya, duydu. Dedi ki: "*Yahu Hacıbayram yolundaki Yeni İlahiyat Kitapevinde bunların bir kısmı vardır. Ben oraya gideceğim şimdi, şurada ikinci namazını kılayım, beraber gidelim*" Ben hep önünden geçiyordum ama vitrinde çocuk kitapları vardı. Ciddi bir kitap yoktu. Hiç içeri girmemiştim, ne bileyim ben? Gittik oraya kitapları aldık.

Sahyar: Kütüphane oluşturmaya o zaman mı başladınız Hocam?

Çakan: Ciddi anlamda evet. Aslında daha önceden başlamıştım ama kimse bize demiyordu ki bunlar şurada bulunur, alınır. Bu çok garip bir şey... Ama Kayseri'de ben, kitap almadığım hafta hasta olurudum. İrili ufaklı mutlaka bir kitap alırdım. Eski kitapçıları dolaşırdım. Dedelerden kalmış, gençlerin sattığı kitapları alırdım. Rahmetli İbrahim Canan bizde hocayken "Arapça kitap getireceğim" derdi. *et-Tâc, el-Mu'cemü'l-müfehres li elfâzı'l-Kur'âni'l-Kerîm* gibi. Ben sanıyordum ki, Arabistan'dan geliyor kitaplar. Hâlbuki Diyarbakır'dan, Mehmet Özdemir'den getirtirmiş. Ben Ankara'da bu kitapların bulunacağını da düşünmüyordum.

Sahyar: Sonrasında?

Çakan: 1975 yılı. Saim Yeprem Bey Diyanet Yayın Müdürüyüdü. Bana: “Diyanet gazetesinde hadis sütununu Talat Koçyiğit Bey yazıyordu, bıraktı. Sen yazsan” dedi. Aslında hadis sütununa Talat Koçyiğit Bey’i, tefsir sütununa İsmail Cerrahoğlu Hocayı 1970 yılında ben bulmuştum. “Deneyelim” dedim. Kabul ettim. O günlerde Dîni Hitabet kitabının ilk baskısını hazırlıyordum. Matbaaya gittim. Elif Matbaasına. Orada Süleyman Ateş Bey’le karşılaştım. O da bir kitap bastırıyormuş, tashihlerini yapıyordu. Süleyman Ateş Bey de o zaman Diyanet Gazetesinde İsmail Cerrahoğlu’nun bıraktığı tefsir sayfasını yazıyordu. Ben de şimdi onun karşısındaki hadis sayfasını yazacaktım. Selamlaştık. “Hocam, dedim, sizinle sütun komşusu olduk.” Süleyman Ateş: “Ne demek o?” dedi, sert bir şekilde. “Diyanet Gazetesinde siz tefsir sayfasını yazıyorsunuz, bana da orada hadis yorumları yazmamı söylediler. Şimdi onu deneyeceğiz. Ama ben stratejik hadisleri yorumlayayım diye düşünüyorum” dedim. “O ne demek?” dedi, “Stratejik hadis ne demek?” dedi. “*Bütün hadisler stratejiktir*” dedi. Süleyman Ateş bey böyle dedi: “*Bütün hadisler stratejiktir.*” “Peki, *Kütüb-i Sitte*’n var mı senin?” diye sordu. Sert sert konuşuyor. O zamanda da *Kütüb-i Sitte* yok bende. “Yok, hocam” dedim. Elimdeki kitaplardan seçeceğim” dedim. “Olur mu öyle şey?” dedi. “*Kütüb-i Sitte*’si olmayan adam hadis sütununu nasıl yazar?” Böyle bir fırça attı bana. Cebimde 300 lira var. Matbaadan çıktım. Şimdi Bursa İlahiyatta hadis hocası olan Akif Köten bey, kulakları çımlasın, benim hemşerimdir. O da Bağdat’a gitmişti. Gelmiş, dönecek, dönmek üzere. Öğleden sonra, Gençlik Parkında buluşacağız. Sözleştik. Ben bu fırçayı yiyince doğru Gençlik Parkına, Akif’le buluşmaya gittim. Bir Ramazan öncesiydi. 1975’in Ramazan öncesi. Ben Viyana’ya görevli gideceğim. Cebimdeki 300 lirayı çıkardım Akif’e vererek: “Al arkadaş, şu 300 lira, cebimde başka param yok. Sen bu parayla *Kütüb-i Sitte*’den kaç tanesini alabilirsen al. Ankara Müftülüğü adresine postala” dedim.

Sahyar: Bağdat’a gidecek, Bağdat’tan gönderecek?

Çakan: Evet. Müftülük adresine gelince gümrükte araştırmıyorlardı. Onu öğrenmiştik. “Olur” dedi. Ben parayı verdim Akif’e. O gitti, ben de Viyana’ya gittim. Ramazandan sonra döndüm, baktım ki gelmiş kitaplar.

Sahyar: Sahih-i Buhârî mi?

Çakan: Evet sana verdiğim o üç mücellet *Sahih-i Buhârî*, beş ciltlik *Sahih-i Müslim*.

Sahyar: Kütüb-i sitte’nin hepsi yok mu?

Çakan: Yok, yok hepsi yok. Yazmaya başladım: “Hadislerle Gerçekler” sütunun ismi de bu.

Sahyar: Daha sonra Altınoluk Dergisinde de kullandığınız başlık oraya dayanıyor yani.

Çakan: Evet, oradan, 1975'lerden. Diyanet gazetesi o zaman on beş günde bir çıkıyordu. Yazdığım yazılar yayınlanmaya layık görüldü. Böylece biz hadis yorumu yapmaya başladık. Bir gün yine Saim Bey'in yanındaydım. Diyanet'e uğramıştım. Yusuf Ziya Kavakçı Bey oraya geldi. Yüksek İslam Enstitüsünde son sınıfta bir dönem bize fıkıh dersine gelmişti. Tanıştıyorduk. O gur sesiyle selam verdi. Ardından Saim Bey'e: "Yahu arkadaş, bu adamı siz Diyanet olarak bir sosyoloji tahsili yapmaya zorlasanız ya, imkân versenize. Bu adamı bir sosyolojiye gönderseniz ya... Onun yazdığı yorumlar, bir sosyoloji tahsili yapmış olsa iki misli daha kaliteli olacak. Çok güzel yazılar yazıyor adam. Ama bunun bir sosyoloji tahsili görmesi lazım. Bunu temin edin" dedi. Tabii ben, memnun oldum o zaman öyle deyince.

Sahyar: Ne kadar bir süre devam etti hadis sütununda yazılarınız?

Çakan: Sanıyorum altı ay kadar. 1976'nın ilk aylarında ben Diyanet'in Haseki kursunda öğrenci oldum. Derse başlayınca yazıları kestim.

Sahyar: Haseki'de Diyanet kökenli hocalar mı vardı, yoksa Yüksek İslam Enstitüsünden mi hocalar geliyordu?

Çakan: Diyanet kökenli hocalar. Daha çok yurtdışında öğrenim görmüş hocalar. Meselâ Mehmet Savaş Hoca, *Hidâye* okuttu bize. Halil Gönenç hoca Fıkıh okuttu. Emin Saraç Hoca *Edebü'd-dünya ve'd-din*, Ali Yakup Cenkçiler *Medârik* okuttu. Ömer Biçer Hadis derslerine geldi.

Sahyar: Hadiste Sünen-i Ebî Dâvud okutuldu, demiştiniz.

Çakan: Ebu Dâvud'un *Sünen*'ine baştan başladık. Yarısını bitirdik. *Menhel* şerhiyle okumuştuk. Kitâbu'l-Cihad'a kadar gelmiştik.

Sahyar: Ne kadar bir sürede okundu?

Çakan: Program otuz aylıktı. Ben asistan olarak Yüksek İslam Enstitüsüne geçince altı ay erken bırakmış oldum.

Sahyar: Çok hızlı okunmuş o zaman.

Çakan: Aslında şerhe de bakıldığı için çok da hızlı sayılmıyordu, ama setnetler hiç dikkate alınmıyordu. Sadece metin ve mana üzerinde duruluyordu.

Sahyar: O zaman fıkıh ağırlıklı bir hadis dersiydi.

Çakan: Öyle. Hadis usulüne göre hadis okumadık. Hocalarımız da onun üzerinde hiç durmadılar. O da bir derttir. Söylemem doğru mudur, yanlış mıdır bilmiyorum?

Sahyar: Hocam, bunları bence söyleyelim.

Çakan: Ben hocalarımızın hepsinden memnunum, ama gerçekten hocalar da zannediyorum usulüne uygun okumamışlar ki orada görüldüğü gibi, “*had-desena, ahberena*” diye ne yazıyorsa onu okuyup geçiyorlardı. Önemli olan metni anlamaktır, deniyordu.

Sahyar: Hocam Diyanette çalışıp Haseki’ye devam ettiğiniz bu günlerde bir yandan da eser telif ediyordunuz değil mi?

Çakan: “*Dini Hitabet*” kitabını 1975’te Kuşak Yayınları adına ilk olarak yayınladık. 1973-75 arasında Amasya’da vaizken, N. Mehmet Solmaz Bey’le birlikte “*Kur’an-ı Kerim’e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi*” kitabının 1. cildini yazdık, bastırdık. İstanbul’a geldiğim zaman bu kitapların gelirlerinden cebimde 17.000 lira vardı. Bayağı iyi bir paraydı. Bir daire kiraladım. Daireyi kiraladığım adam müteahhitti. Biraz paraya sıkışmıştı. Bir başka dairesi daha vardı. “Sen bu daireyi al hoca. Sana baştan taahhüt edeyim, iki sene sonra senin kursun bitip giderken başkasına satamazsan, 40.000 lira kârla bana tekrar devret, git. Ama ben şu anda sıkışığım” dedi. Benim cebimde para vardı. Biraz daha para bulmam lazımdı. Bunu yapabiliyordum. Ama bir anda: “*Yahu ben buraya ev almaya mı geldim yoksa ders okumaya mı geldim? Bırak sen ev almayı, Allah ev verir. Sen bu parayla kitap almaya bak*” dedim ve evden vazgeçtim. Haseki’ye geldiğim andan itibaren İstanbul’da sahaflarda Muzaffer Ozak Hoca’nın sürekli müşterisi haline geldim. O da anladı benim kitap düşkünlüğümü. Onun dükkânının üst kısmı vardı. Kimseyi kolay kolay yukarı bırakmazdı. Ama bana: “Sen yukarıya çık, bak, seç, karıştır” derdi. Bazen de: “Sen şunu al, sana lazım olur” derdi. Çok insaflı bir adamdı. Paran olmasa, al götür der, parasız da verirdi. Çok hoşgörülü insandı.

Sahyar: Sonra Haseki’deki eğitimi bırakarak Yüksek İslam Enstitüsüne geçtiniz. Bu süreci anlatır mısınız?

Çakan: 1977’de Yüksek İslam Enstitüsünde bütün branşlara asistan alma yolu açıldı. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Yüksek İslam Enstitülerini takviye için hemen her branştan asistan alacağını ilan etti. Benim kafamda hep tefsir olduğu için tefsir kadrosuna müracaat ettim ve sınava geldim. Ancak İslam Enstitüsünde bir öğrenci grubu her nedense bu imtihanı yaptırmayacağız diye boykot yapıyorlar.

Sahyar: Hiçbir imtihanı mı, yoksa tefsir imtihanını mı?

Çakan: Hangi branşta olursa olsun, asistanlık imtihanını yaptırmayacağız diye enstitünün yolunu kesmişlerdi. İçeriye girecek adayları da bırakmıyorlardı. Hatta jüri üyelerini bile bırakmamaya yeltendiler. Geldik, bekledik epeyce. Bir arkadaşımız imza topluyor, “biz de bu arkadaşlara destek olalım, bu imtihana girmeyelim” diye.

Sahyar: Sebep?

Çakan: Akademi olsun mu istemiyorlar, onun da tam sebebini bilmiyorum. Bekledik, bekledik. O arkadaş öyle imza topluyor arkadaşlardan. Sonra Samsun'dan Erhan Yetik Bey gelmişti tasavvuf imtihanına girmek için. Eskiden tanıştığımız için: “Erhan Beyciğim, gel, birer çay içelim. Bu iş galiba biraz daha böyle sürüncemede kalacak” dedik. Fakültenin karşısına geçtik ve ara sokakta bir yerde oturduk, birer çay içtik. Şöyle yirmi dakika falan sohbet ettik. Bir geldik ki hiç kimse yok fakültenin önünde, ne talebe, ne hoca, hiç kimse...

Sahyar: Eylemciler başarmış ve sınavı iptal mi ettirmişler?

Çakan: Ne olduğunu bilmiyoruz. Soruşturduk. Öğrendik ki, Bakanlık imtihanı Kadıköy İmam Hatip Okuluna almış. Hocalar, imtihana girecek adaylar oraya gitmiş. Erhan Beyle bir taksi tuttuk buradan Kadıköy İmam Hatib'e gittik. Bak-tık orada da aynı vaziyet. İmza toplayan arkadaş orada da sınava girmeyelim diye imza topluyor. Polisler geldi, bahçenin içindeki öğrencileri imam hatip okulunun bahçesi dışına çıkardı. Kapıyı da açtılar, “imtihana girmek isteyenler buyursun” dedi komiser. O imza toplayan, sınava girmeyelim diyen arkadaş ilk kapıya koşan adam oldu. “Haydi daa, haydi, ne duruyorsunuz” diye bağırarak ilk içeri giren adam. Onu görünce, Allah biliyor, içimden öyle bir tiksinti duydum. Yaptığın iş ne? İmza topluyorsun, en önce giriyorsun. Bari sonradan gir, biraz sıkılır insan. Aynen böyle. Sizin enstitünüz de, asistanlığınız da, hocalığınız da başınızdaki kalsın, dedim. Haseki'den gelen beş arkadaş yanımdaydı. “Biz girmeyelim, gidelim, bu ne rezalet” dedim. Herkes girdi, bahçede sadece biz beş kişi kaldık. Çıktık dışarı, bir taksi tuttuk, Haseki'ye döndük. Girmedik. O gün tefsir kadrosuna müracaat eden arkadaş o imtihana girmiş ve kazanmış. O kadro doldu, ilan edildi. Böylece tefsir kadrosu, benim girmek istediğim kadro gitti.

Sahyar: Nasip işte.

Çakan: Şimdi olayın bir de öbür tarafını söyleyeyim. Biz oradan çıktık, ayrıldık. Talebeler gördü tabii bizi. Her şey serbest hale gelince bıraktık, çıktık gittik. Biz sadece talebelerin gördüğünü zannediyoruz. Hocalar da görmüş meğer. Bir hafta sonra Haseki'ye rahmetli Ahmet Şişman geldi. Sınavı boykot eden talebelerin arasında o da vardı. Dedi ki: “Ağabey, siz imtihana girmediniz. Bizi desteklemiş oldunuz. Bu yüzden zarara uğradınız. Eğer hakkınızı arayacaksanız, biz sonuna kadar arkanızdayız, destek vermeye hazırız.” O zannediyor ki onları desteklemek için biz sınava girmemişiz. Ben dedim ki “Ahmetciğim, ben hakkımın yenildiğine inanırsam hakkımı savunmasını bilirim. Ben hakkımın yenildiğine inanmıyorum, o başka bir şeye tepkiydi. Siz hiç bu işlere karışmayın.” Ben bunu yaptım, ama çok gariip, Hayrettin Bey Hocamızın hatıratında bir kayıt var. Hoca demek ki, camdan takip ediyormuş. Diyor ki: “Yüksek İslam Enstitüsünün akademi olmasını istemeyen İsmail Lütfü Çakan, Ali Osman

Yüksel gibi imtihanı boykot edip girmeyenlerin bile daha sonraki imtihana girmelerine mani olmadık.” Böyle bir kayıt geçiyor. Okuyan arkadaşlar, beni bilenler “Hocam, sen gerçekten akademi olmasına karşı mıydın? Böyle bir şey var Karaman hocanın kitabında” diye sordular. Kitabı açtım, baktım, hakikaten böyle bir kayıt var. İmtihana girmediğimiz için hoca böyle düşünmüş. Hocayı buldum sonra ve dedim ki: “Hocam, söylediğiniz olay doğru, gerekçeniz yanlış.” “Hayırdır?” dedi. “Şöyle şöyle oldu, dedim. İsmi de verdim o imza toplayan arkadaşın. Benim tepkim o arkadaşın böyle tutarsız davranışınaydı, yakıştıramadık” diye izah ettim. “Onu o zaman ben ikinci baskıda düzeltiyim” dedi hoca. Ama düzeltti mi düzeltmedi mi bilmiyorum. Aslında çok severim ben Hayrettin Beyi. Enstitüden mezun olup da giderken kendisine “Allah’a ismarladık” dediğim zaman tam kapıdan çıkacağım sırada arkamdan: “İsmail, bir gün buraya dönmeyi aklından çıkarma, buraya dönmeyi aklından çıkarma” demişti. Yedi sene sonra tahakkuk etti hocanın dediği. Kendisi beni buraya davet eden adamdı ama öyle de bir yanlış tespiti olmuş. Yazıya da geçtiği için tabii onu düzeltmek lazım.

Sahyar: Böylece siz tefsir alanında çalışmaya başlayamamış oldunuz.

Çakan: Tefsir alanında kendimi deneme imkânı bulamamış oldum. Aslında eğer tefsir kadrosunda asistan olabilseydim öğretim üyeliği tezi olarak “Kur’an-ı Kerim’e göre Sıratı Müstakim ve Yolcuları” çalışmamı takdim etmeyi planlıyordum. Bu konuyu Haseki’de bitirme tezi olarak planlamıştım, Bekir Topaloğlu Hoca da danışmanlığımı kabul etmişti. Sonra o kitabın içeriğini Nesil Dergisinde 10 yazı halinde “Sıratı Müstakim ve Yolcuları” adıyla yayınladım. İlgi gördü, kitap oldu.

Sahyar: O zaman İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünde tefsir hocası olarak kimler vardı Hocam?

Çakan: Mehmet Sofuoğlu Hoca vardı. Allah gani gani rahmet eylesin. Muhammed Eroğlu daha sonra geldi. Tefsir hocası daha çok Mehmet Sofuoğlu’du.

Sahyar: Yani sınavı yapsa o mu yapacaktı?

Çakan: Tabii o yapardı. Yalnız çok yamandı. Sözlü sınavda ibareyi verir, okursunuz. “Allah razı olsun, Allah razı olsun” derdi. Yanlış da okusanız “Allah razı olsun” derdi. Siz geçtiğinizi zannedersiniz, bir bakarsınız, bırakmış. Muhammed Eroğlu’nun da hocasıdır. Böylece tefsir kadrosu şansını kaybettik. Haseki’ye devam ettik. İki ay sonra boş kalan kadroları ilan ettiler. Tekrar imtihan açtılar. Bu defa hadis kadrosu var ama tefsir yoktu. Ben hadisi düşünmediğim için ilgilenmedim. Allah selamet versin, Kayseri Yüksek İslam Enstitüsü mezunu Haseki’de kursiyer arkadaşım Bilal Mete dedi ki: “Ağabey, gel, sen şu hadis kadrosu için imtihana gir.” Düşünmediğimi söyledim. “Bak, sana bir şey

söyleyeyim. Ben enstitüden mezunum, enstitüdeki hocalarımızı ziyarete gittim, evlerini de gördüm çoğunun. O hocaların senin şu andaki kitapların kadar kitapları yok. Bu kitaplar sana bu hocalığı yaptırır” diye ısrar etti. Muzaffer Ozak’ın dükkanına gide gele epeyce kitap almışım demek ki..

Sahyar: Zengin bir kütüphaneniz olduğu gibi pek çok telif eseriniz de vardı o yıllarda değil mi? yazılmış.

Çakan: *Hakkı Tavsiye Metod ve Vasıtaları* çıkmıştı. *Onlar Böyleydi ve Dini Hitabet* kitapları yayımlanmıştı. *Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi* kitabının birinci cildi çıkmış gerisinin telifi devam ediyordu.

Sahyar: Hadis asistanlığına müracaat ettiniz o zaman?

Çakan: Bilal Mete’nin ısrarıyla gelip hadis imtihanına girdik. Önce yabancı dilden yazılı sınav vardı. Soruyu Muhammed Kutub’un *İslam The Misunderstood Religion* kitabından seçmişler. Ben de Haseki’de merak saikiyle boş kaldıkça, kitabın İngilizcesinden çalışıyordum. Ve öyle bir yer vardı ki, bir sayfalık bir cümle, altında bir bağlantı var. İki cümle daha var. O bağlantıyı tam kuramazsan, yukarıya da anlaşılmıyor, aşağıya da. Çok uğraşmışım, orayı halletmek için. İngilizce hocası Sabri Akdeniz bey de sınavda sormak için tam da orayı seçmiş. İki-üç ay evvel çok uğraştığım için hemen hatırladım ve tercüme ettim. Dışarı çıktım, arkadaşlara soruyorum. “Falan yeri nasıl yaptınız?” Hiç birisi doğru dürüst yapamamış. Böylece İngilizceden 9 alıp o yazılıyı geçtim. Ahmet Turan Aslan da hadise müracaat etmiş, yazılıyı kazanmış. Saim Yeprem’in talebesiydi Ahmed Bey. Sözlü imtihana gireceğimiz günün sabahı Saim Bey Ahmed Beyi çağırmış, demiş ki: “Ahmed, o kadroyu İsmail de kazanmış. İsmail alır o kadroyu. Sen açıkta kalırsın. En iyisi mi sen branşını değiştir. Bir dilekçe ver. Başka bir branş, hangisini istiyorsan oraya başvur.” demiş. O da dilekçe vererek Arapça’ya müracaat etmiş. Ahmed Bey kendisi anlattı bana bunları. Ben sonra sözlü imtihana girdim, asistanlık mülâkatına. Ali Osman Koçkuzu Bey imtihanında jüri başkanıydı. Ayrıca Mehmet Ali Sönmez ve Yaşar Kandemir Bey vardı jüride.

Sahyar: Yaşar hoca o zaman doktorasını tamamlamış mıydı?

Çakan: Daha önce Edebiyat Fakültesinden Nihat Çetin Bey’den vermişti doktorasını. Öğretim Üyesiydi.

Sahyar: Hocam sene kaçtı?

Çakan: 1977. İlk soru Ali Osman Koçkuzu Bey’den geldi. Dedi ki: “Arkadaş, seninle ben bir kütüphanedeyiz. Ben kütüphaneci, sen de araştırmacısın. Elimizde de birbiriyle teâruz halinde iki hadis var. Bu hadisler arasındaki çelişkiyi halletmek için benden hangi kitapları istersin.” Haseki’de Mehmet Savaş Ho-

canın derslerinde İbn Kuteybe'nin *Te'vilü muhtelifi'l-hadis* kitabının adı geçmişti. Ben de kitabı Muzaffer Ozak'tan satın almış, yarısına kadar da okumuştum. Hemen onu söyledim. "Tamam, dedi. O tamam, başka?" Bildiğim bir tane kitap vardı. Başka bir şey söyleyemedim.

"Sizde, Haseki'de dersler Arapça tkrir ediliyormuş, öyle mi?" dedi. "Evet" dedim. "Haydi, şu metâin-i aşere denen faslı bize Arapça bir anlat, bakalım" dedi. Ali Osman Koçkuzu soruyor bunları. Bir de Haseki'nin değerini muhafaza etmek kaygısı vardı. Arapça olarak onlara anlatamazsak olmazdı. Bereket, sekiz-on cümle kurdum, "Tamam, anlaşıldı." dedi. Sonra: "Hangi hadis kitapların var?" diye sordu. Cebimde liste vardı. Kitaplarımın listesini yapmıştım. Şöyle elimi cebime atmak üzere davrandım. "Bırak, bırak, bırak. Liste miste çıkarma" dedi. "Aklında kalanları söyle." Ben de işte aklımda kalanlardan söyledim. Fakat o ilk soruya yeteri kadar cevap veremediğim için kafam hep oraya takılıydı. Hocanın daha sonraki sorularını zor anlıyordum Ali Osman Hoca verdiği cevaplardan tatmin olmadı, neticede "Kardeşim, senin ne işin var burada? Niye geldin sen buraya?" dedi. İmtihana giren asistana öyle denir mi? Ben hiç bozuntuya vermedim. "Vallahi ben aslında tefsire hazırlanmıştım. Geçen imtihanda tefsir kadrosu doldu, bir de gidip hadiste şansımı deneyeyim, diye geldim" dedim.

Sahyar: İyice kızmıştır.

Çakan: Hem de nasıl bozulmuş. Sonradan öğrendim onu. Olan bu idi, ben de gayet tabii onu söyledim. Jüridekiler ben çıktıktan sonra: "*Biz almak istiyoruz bu arkadaş. Biz tanıyoruz, senin sorularına verdiği cevaplara takılma*" demişler. O da "*Başınıza bela almak istiyorsanız, alın*" demiş.

Sahyar: Almak istiyoruz diyenler kim?

Çakan: Yaşar Bey tanıyordu tabii. Sınavdan kıpkırmızı çıktım. Baktım Ahmet Turan Aslan koridorda. "Ahmetçiğim, bak arkadaş, benim mülakat iyi geçmedi. Sorulara yeteri kadar tatmin edici cevap veremedim. Sen istersen o dilekçeni geri al, hadis kadrosuna müracaat et, hadis boş kalmasın" dedim. Ama Ahmet Bey müracaat etmedi. Ben kendim de alamadım diye düşünüyordum fakat 6 vermişler. Ali Osman Hoca hiç tasvip etmedi, yetersiz gördü. İki gün sonra Beyza Saray'a Sahaflar Çarşısına gitmiş. "Hadis kadrosuna acayip bir adam gelmiş, bunu istemiyordum ben dedi bir de" diye beni anlatmış. Rahmetli Turan Kömürcü "Kim o, ismini bir söyler misin?" deyince de benim adımla söylemiş. Turan Kömürcü: "*Sen onu üç ay sonra gör. Hiç boşuna böyle laflar etme, hoca. Üç ay sonra açığını kapatır o*" demiş.

Sahyar: Turan Kömürcü mü anlattı bunu size?

Çakan: Turan Kömürcü anlattı.

Sahyar: Asistanlığı aldınız böylece. Peki, bundan sonraki süreç nasıl işledi?

Çakan: Asistanlığı aldık. Bir taraftan da Erzurum İslamî İlimlerde doktora imtihanına girdim. Orda da doktora imtihanını kazandım. Dediler ki: “İstanbul’a gideceksiniz. Orda doktoranızı yönetecek bir danışman bulursanız, tamam, buradan muameleniz devam edecek. Bulamazsanız burada imtihan kazanmış olmanız size bir hak getirmez.”

Sahyar: Fakülte olmadığı için mi İstanbul’da doktora yapamıyorsunuz?

Çakan: Burada öğretim üyeliği tezi yapılıyor ancak doktora yapılamıyordu. Edebiyat Fakültesinde İslam Tetkikleri Enstitüsünde bir tek Salih Tuğ Hoca vardı, bu işi yürütebilecek olan. Üç ay kadar doktora konusu aradım. Otuz kadar konu tespit ettim. Ama Ali Osman Hocanın imtihanda sorduğu soru hep konu listesinde en baştaydı. Hadisler arasındaki ihtilâf meselesi. Yaşar Hocayla da istişare ediyoruz. Yaşar Hoca: “Sen bu konuları istişare için bir de Ali İhsan Yurt Hocaya git” dedi. Ben Ali İhsan Yurt Hoca ile yaşadığımız, *Onlar Böyleydi* piyesinin basılması macerasını anlattım. “Ben ona kırgınım” dedim. Aslında Ali İhsan Hoca bayağı hocaydı, çekirdekten yetişmişti. İyi bir Hanefi idi. Yaşar Bey: “Bırak, unutmuştur o olayı. Sen ona git, o bu işleri anlar. Bu konuları kendisiyle bir istişare et” dedi. Sırf Yaşar Hoca istedi diye, ben kendim istemeye istemeye Ali İhsan Hoca’ya gittim: “Doktora konusu olarak şunları şunları düşünüyoruz. Hoca da sizinle istişare etmemi söyledi. Siz bu konulardan hangisine çalışmamı uygun bulursunuz?” diye sordum. Şöyle konulara baktı: “Hadisler arasındaki ihtilaf, ilmu muhtelifi’l-hadis, sen bu konuyu çalış. Bu konu hem gâvurun işine yarar, hem Müslüman’ın işine. Gâvurlar bu konuda hadislerle laf ediyorlar” dedi. Böylece Ali Osman Hocanın sınavda sorduğu soruya cevap vermek üzere, döndük dolaştık, o konuyu seçtik. Enstitüde öğretim üyeliği tezi olarak “*ihtilaful hadis Meselesi*”, doktora konusu olarak “*muhtelifi’l hadis ilmi*” belirlendi.

Sahyar: Peki yayınlarken ikisini bir araya getirerek mi yayınladınız?

Çakan: İkincisini yayınladım. Birincisine o kadar fazla eğilmedim. Birincisi enstitüde öğretim üyeliği için şarttı. Öbürü Erzurum’da doktora yaptığımız için hazırlanıyordu. Doktorayı önce bitirirsek buradaki tez düşüyor, gerek kalmıyordu. Ben de doktora ağırlık verdim, onu bitirdim. Benim özgeçmişimde İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünde hadis asistanı, doktorasını Erzurum İslami İlimler Fakültesinde falan tarihte verdi, yazar. Çoğu kimse burayı düzeltiyor. Bu yanlış, böyle bir şey olur mu, diyorlar. Olayı bilmiyorlar. Ne çekiyordu o zamankiler... Salih Tuğ Hoca, Allah selamet versin, farklı branşlarda, tefsir, hukuk, hadis, tasavvuf, yedi sekiz ayrı alanda doktora yönetti. İstanbul’da adam yoktu. Şu anda emekli olmuş on üç on dört arkadaşın tez danışmanı Salih Hoca’dır.

Sahyar: Var mı onlardan hatırladığınız isimler Hocam, 13-14 kişiden?

Çakan: Tabii. Mesela, Mustafa Bilge, İbrahim Kâfi Dönmez, Mehmet Erkal, Yaşar Nuri Öztürk, Celal Yeniçeri, Fahrettin Atar, ben, Bedrettin Çetiner, Mehmet Akif Aydın.

Sahyar: Aslında hep fıkıh ağırlıklı çalıştırmış.

Çakan: Tabii, hoca fıkıh hocasıydı ama hadisi, tefsiri ve tasavvufu da işin içine kattı. Hocaya çilingir hoca diyorlardı. Maşallah her branşı yönetiyordu. Ama Hoca çok akıllıca davranıyordu. Kim hangi branştaysa, enstitüde o branştaki hocaya yönlendirirdi. İşin resmi tarafını kendisi hallederdi. Beni de Yaşar Kandemir Hoca'ya yönlendirmişti.

Sahyar: Muhterem Hocam, sizi epey yorduk. Doktora tezi hazırlama süreciniz, diğer eserleriniz ve hadis alanındaki görüşleriniz ile alakalı, müsaade ederseniz bilahare konuşmaya devam edelim.

Çakan: Peki, olur inşallah.